

Motioner: Organisation, Socialförsäkringar och pensioner, Kultur

Slutprotokoll, partistämman 2021

Centerpartiet

Organisation, Socialförsäkringar och pensioner, Kultur

Innehåll

Organisation	3
8.1: Partistämmeombud	3
8.2, 8.3: Ombudsplatser för syskonen på distriktsstämman	3
8.4: Kriterier och uppdrag för valberedningen	4
8.5: Seniorers representation och äldrefrågor i Centerpartiet	5
8.6, 8.7, 8.8, 8.9: Uppföljning av stämmobeslut	6
8.10: Tidpunkten för Partistämman	8
8.11: Centerpartiets motionshantering	8
8.12: Information om motionsperioden	9
8.13: Intern utredningstjänst för medlemmar	10
8.14, 8.15, 8.16, 8.17, 8.18: Internt debattforum mm	10
8.19: Centerpartiets värdegrund	12
8.20: Vetenskapsförnekelse	13
8.21: Centerpartiets ideologi och politiska position	14
8.22: Politiska samarbeten	14
8.23, 8.24: Politisk samverkan och internationellt samarbete	15
8.25: Mångfaldsperspektiv på Centerpartiets engagemang i Svenska kyrkan	17
8.26: Regnbågsnycklar i Svenska kyrkan	17
8.27, 8.28: Centerpartiets profilshop och profilprodukter	18
8.29: Namnen på Centerpartiets kommunkretsar	19
8.30, 8.31: Centerpartiet som arbetsgivare	19
8.32: Gemensamma tekniska system	21
8.33: Företagshälsovård för förtroendevalda i Centerpartiet	21
8.34: Studie/diskussionsmaterial rörande moral, etik och jäv	22
8.35: Finansiering av landsbygden	23
Socialförsäkringar och pensioner	24
8.36, 8.37: Översyn av pensionssystemet	24
8.38: Webbaserad pensionsplattform	25
8.39, 8.40, 8.41, 8.42, 8.43, 8.44: Utjämnad livsinkomst vid föräldraledighet	25
8.45: SGI-skyddets längd	29
8.46: Föräldraförsäkring för familjehemsföräldrar	29
8.47 Lika ekonomiska villkor för pensionärer	30
8.48, 8.49: Bibehållen ersättning vid studier för personer med sjukersättning	31
8.50, 8.51: Sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen vid psykisk ohälsa	32
8.52: Bättre villkor för arbetsföra människor med funktionsvariationer	33
8.53: Vård av nära anhörig	34
8.54: Politiska uppdrag vid sjukskrivning	34
8.55, 8.56: Grundtrygghet på riktigt	35
1.34, 1.35, 1.36: Jämställd familjepolitik	37
1.37: Valfärdsbedrägerier	40
1.38: Bredda kvalificeringen in i det svenska socialförsäkringssystemet	41

Kultur	42
8.57, 8.58, 8.59: Kultur tillgänglig för alla	42
8.60, 8.61, 8.62, 8.63: Kulturella och kreativa näringar	44
8.64: Kulturen och marknaden	49
8.65: Statligt stöd till de svenska världsarven	50
8.66: Metalldetektorer	50
8.67: Idrottsfinansiering	51
8.68: Public Service	52

Organisation

8.1: Partistämmoombud

8.1.1 att distriktets ersättare ska få ersätta både distriktets ordinarie stämmoombud och kommunkretsarnas ordinarie stämmoombud inom det distrikt/län de är valda.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären efterlyser möjligheten för av distriktet valda ersättare att under en partistämman träda in som ombud för krets där ordinarie ombud fått förhinder.

Partistyrelsen har på uppdrag av partistämman 2019 genomlyst alla aspekter av partistämman. Ett av uppdragen var bland annat att försöka göra stämman mindre, men också att stämman skall bli mer demokratisk och att som ombud representerar man en grupp medlemmar snarare än ett geografiskt område.

Ett rimligt antagande är att du bör ha medlemsrättigheter i den organisationen, t ex viss krets, du representerar. Att då låta en person tjänstgöra som ombud utan att ha medlemsrättigheter, eller tilldelats uppdraget och förtroendet formellt av medlemmarna i berörd organisation/krets gör att förankringsprocessen sätts ut spel. Däremot behöver man komma ihåg att det står i dagsläget kretsstämman fritt att välja partidistriktets ersättare till kretsens ersättare.

Partistämman avslög följande motioner:

8.1.1

8.2, 8.3: Ombudsplatser för syskonen på distriktsstämman

8.2.1 att Centerpartiets stadgar ändras så att Centerstudenter, Centerkvinnorna och Centerpartiets ungdomsförbund utser två ombud vardera till distriktsstämman.

8.3.1 att det i Centerpartiets stadgar §13 "Omfattning och uppgift" mom. 2 "Distrikts som också är krets" i tredje stycket infogas en ny mening efter den första lydande "I ett sådant beslut kan ombud även tilldelas till respektive lokal syskonorganisation."

8.3.2 att det i Centerpartiets stadgar §13 "Omfattning och uppgift" mom. 2 "Distrikt som också är krets" i tredje stycket den tredje meningen omformuleras så den får lydelsen "Distriktsstyrelsen fastställer fördelningen av ombuden mellan distriktsavdelningarna utifrån antalet medlemmar i distriktsavdelningarna 31/12 året före kretsstämman."

8.3.3 att det i Centerpartiets stadgar §14 "Distriktsstämman och nomineringsstämman" mom. 3 "Antal ombud" i första stycket infoga en ny mening efter den första lydande "I ett sådant beslut kan ombud även tilldelas till respektive lokal syskonorganisation."

Partistyrelsens yttrande:

Motionen handlar om att ändra i Centerpartiets stadgar så att syskonorganisationernas lokalorganisationer ska få ombud på distriktets stämman.

Centerpartiets stadgar fastslår att ett medlemskap i Centerpartiet, Centerkvinnorna, Centerpartiets Ungdomsförbund samt Centerstudenter medlemsrättigheter till Centerpartiet. I stadgarna anförs också sedan några år tillbaka att medlemskapet endast ska vara ombudsgrundande en gång. Det innebär att en individ har en röst på kretsstämman, även om medlemmen i fråga har medlemskap i flera syskonorganisationer.

Vidare framgår av den senaste stadgejusteringen att individen är ombudsgrundande en gång, inte en gång per medlemskap.

Medlemskapet och medlemsrättigheterna är knutet till den kommunen medlemmen är folkbokförd i och utgör där beräkning för kretsens ombudsfordelning till distriktets stämman. Om kretsen också är distrikt och valt att

organisera sig i distriktsavdelningar ligger medlemmens rättigheter i den geografiska distriktsavdelningen på samma vis som i en kommunkrets, och är också ombudsgrundande för distriktsavdelningen till distriktets stämma.

Vidare framgår i stadgarna att partidistriktets styrelse har rösträtt på distriktets stämma. Om syskonens representanter i partidistriktets styrelse är stämموvalda har dessa rösträtt på distriktsstämmorna, således är medlemskapet och representationen likställd med personer valda på personliga mandat i distriktsstyrelsen.

Centerpartiets stadgar är tydliga, alla medlemskap i Centerrörelsen är lika mycket värda, således bör även i fortsättningen regeln om en individ, en medlemsrättighet och en ombudsgrund gälla.

När det gäller val av ombud till distriktsstämmorna så sker dessa på kretsstämmorna. Kretsens valberedning bereder valen och ska eftersträva att välja en delegation som är bred, som består av personer med olika bakgrund, ålder, hela kommunens geografi samt könsidentitet.

När det gäller distrikt som också är krets hade distrikten kunnat välja att fortsätta ha en medlem en röst och inte delat in distriktet i distriktsavdelningar, dock hade varje medlem fortfarande endast haft en röst på distriktets stämma.

Vidare klargör inte motionären hur man tänkt kring vem som utser syskonens representation. Detta då exempelvis Centerstudenter saknar distrikt, och i Centerkvinnorna är distrikten frivilliga och endast avdelningar som ansluter sig till distriktet då skulle få representation via dessa extraombud. Vidare ser ungdomsförbundets distriktsgränser inte alltid ut som partiets. I exempelvis Västra Götaland finns ett CUF-distrikt med fem partidistrikt.

Partistämman avslög följande motioner:

8.2.1

8.3.1

8.3.2

8.3.3

8.4: Kriterier och uppdrag för valberedningen

8.4.1 att tydliggöra kriterier eller principer för val av valberedning i arbetsordningen.

8.4.2 att tydliggöra kriterier eller principer för val av nomineringskommitté i arbetsordningen.

8.4.3 att valberedningar och nomineringskommittéer genomgår en utbildning om rollen som valberedare.

8.4.4 att definiera vad Centerpartiet anser att mångfald och inkludering inom partiet är i interna partidokument.

8.4.5 att uppföljning av hur listor utformats och hur uppdrag valts ingår i valanalysen lokalt, regionalt och nationellt.

Partistyrerelsens yttrande:

Motionen tar upp frågan om att förtydliga och klargöra valberedningen och nomineringskommittéernas roll och uppdrag i Centerpartiet.

Valberedningen och nomineringskommittén är mycket viktiga organ i Centerpartiet. I samband med valet 2018 genomfördes nomineringskommittéutbildningar med det budskap som motionären framför, dvs att påtala vikten av det som Centerpartiets stadgar och arbetsordning säger om vad som ska vara vägledande för kommittéernas arbeten. Vid eftervalsanalysen 2018 gjordes intervjuer med många av distriktens nomineringskommittéer och det kunde då konstaterats att det finns ytterligare förbättringspotential i kommittéernas arbete. Under slutet av 2020 och början av 2021 har distriktsordförande- och kretsordförandekåren deltagit i diskussioner om vikten av nomineringskommitténs sammansättning. Precis som inför valet 2018 genomför Centerpartiets riksorganisation nu utbildningar för samtliga nomineringskommittéer i såväl kretsar som distrikt. Av arbetsordningen framgår att

jämlikhet, jämställdhet och mångfald ska vara ledord. Vidare framgår också att Centerpartiet på alla nivåer ska ha bredd i partiets representation.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.4.1

8.4.2

8.4.3

8.4.5

Partistämman avslag följande motioner:

8.4.4

8.5: Seniorers representation och äldrefrågor i Centerpartiet

8.5.1 att inför valet 2022 lyfta och prioritera äldrefrågorna särskilt och att utarbeta ett långsiktigt program för äldrefrågor fram till 2030.

8.5.2 att aktivt medverka till att personer som är 65 år eller äldre nomineras till riksdagen-, regionfullmäktige och kommunfullmäktige i den utsträckning som motsvarar åldersgruppens andel av befolkningen.

8.5.3 att skapa förutsättningarna för att ett ändamålsenligt arbetssätt och organisation för Seniornätverket kan utvecklas över hela landet.

8.5.4 att arbeta för att aktivt öka antalet seniora medlemmar i partiet.

8.5.5 att uppmana valberedningar och nomineringskommittéer vara aktivt uppsökande i åldersgruppen 65 år eller äldre.

Partistyrelsens yttrande:

Motionen lyfter frågan om seniorers aktivering och representation i och för Centerpartiet på förtroendeposter. Den lyfter också aspekter kring att skapa mötesplatser för våra seniora medlemmar.

Regionala seniornätverk har funnit under en längre tid och Centerpartiets nationella seniornätverk sedan 2017. Nätverket vänder sig till medlemmar som är 65+ som har intresse att diskutera äldrefrågor i stort och hur äldre kan få plats i den politiska debatten genom att kandidera till beslutande församlingar. Nätverket är också en viktig plattform som ger medlemmarna möjlighet till erfarenhetsutbyte och politisk diskussion i allmänhet.

Partistyrelsen har sedan bildandet följt det nationella nätverkets arbete och är medvetna om det stora engagemang som finns för seniorfrågor. Engagemanget är en bra och viktig utgångspunkt för att dessa frågor på allvar ska ta fart inom Centerpartiet. Partistyrelsen vill också framhålla att det nationella seniornätverket haft en imponerande förmåga att ställa om till digital verksamhet under pandemin och därmed kunnat erbjuda medlemmarna många digitala nätverksmöten i aktuella frågor.

Partistyrelsen har genom riksorganisationens försorg ställt tjänsteresurser till förfogande för att stödja nätverkets verksamhet. När fysiska aktiviteter åter blir möjliga kommer riksorganisationen även att erbjuda fysiska samlingar på Centerpartiets partikansli, och Partistyrelsen uppmanar distrikten att på samma sätt göra det möjligt för regionala seniornätverk att bedriva sin verksamhet.

Inför valet 2018 antog Partistyrelsen ett samlat dokument, Trygghet och Valfrihet, för Centerpartiets seniorpolitik. Seniornätverket var mycket aktivt i utformningen av detsamma. Under våren 2021 påbörjades en uppdatering av dokumentet till ett manifest för Centerpartiets äldrepolitik. Partistyrelsen ska behandla detta

dokument efter stämman 2021 och menar att manifestet på ett bra sätt uppfyller behoven av ett samlat dokument för dessa frågor.

Det är viktigt att Centerpartiets förtroendegrupper tillsammans har erfarenheter från många olika perspektiv. Den erfarenhet som åldern ger är en viktig faktor bland flera. I Centerpartiets arbetsordning finns därför uppmaningar till alla valberedningar och nomineringskommittéer i hela organisationen att arbeta för att Centerpartiet ska få en bredd på alla nivåer när det gäller partiets representation både vad gäller interna och externa förtroendeuppdrag.

När det gäller kommunfullmäktigegrupper och regionfullmäktigegrupper sker nomineringarna oftast inom en och samma krets eller distrikt, och en fullmäktigegrupp med olika erfarenheter är därför möjligt att skapa i samband med nomineringsstämman.

När det gäller sammansättningen av riksdagsgruppen är det en komplex ekvation. I Centerpartiet är det enligt stadgarna våra 26 distrikt som ansvarar för att fastställa valsedlarna till riksdagen. Partistyrelsen anser att det är en bra ordning, men ser samtidigt det komplexa i att den valda riksdagsgruppen är summan av 26 olika nomineringsprocesser.

I och med att det oftast endast är en av Centerpartiets kandidater som når riksdagen från varje valkrets är ofta förstaplatsen på listan avgörande. Ska riksdagsgruppen som helhet ha en sammansättning som väger in olika aspekter krävs en dialog mellan distriktens olika nomineringskommittéer. Partistämman bör uppmana till en sådan dialog då den erfarenhet som många seniorer kan tillföra är en viktig aspekt att beakta.

Centerpartiet välkomna alla som vill bli medlemmar i vår folkrörelse. Det ska vara möjligt för medlemmar att engagera sig utifrån det den tid och det intresse som individen har. De nationella nätverkens verksamhet är viktigt också ur den aspekten, inte minst Seniornätverket kan med sin frekventa verksamhet.

Att drygt 60 % av Centerpartiets medlemmar födda före 1960 gör att det finns gott om erfarenhet som kan komma Centerpartiet till del på olika sätt.

Partistämman beslutade:

att uppmana distriktens nomineringskommittéer att kommunicera med varandra för att öka medvetenheten om riksdagsgruppens potentiella sammansättning.

att uppmana distrikten att skapa förutsättningarna för seniornätverk i hela landet.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.5.1

8.5.3

8.5.4

8.5.5

Partistämman avslög följande motioner:

8.5.2

8.6, 8.7, 8.8, 8.9: Uppföljning av stämmobeslut

8.6:1 att partiets riksdagsledamöter, tjänstemän och partistyrelse ska arbeta för att stämmobesluten ska verkställas.

8.6.2 att uppföljning av stämmobeslut görs, så att medlemmarna kan se vad som görs.

8.6.3 att motionären och dennes krets och distrikt informeras varje år som ingenting har gjorts för att verkställa ett stämmobeslut med en motivering till varför ingenting har gjorts.

8.6.4 att motionärens sakkunskap i frågan används vid behov.

8.7.1 att vår organisation utvecklas med en politisk intern revision.

8.7.2 att denna revision ska följa upp stämmornas beslut.

8.7.3 att det skapas en extra bilaga till verksamhetsberättelsen där status av revisionen berättas.

8.8.1 att Centerorganisationen skall med regelbundenhet redovisa vilka resultat som nåtts i de frågor där beslut tagits av stämman.

8.9.1 att det snarast införs ett system där partimedlemmar kan se hur partistämmobeslut drivs av partiet och vem som ansvarar för dem.

8.9.2 att i de fall besluten ännu inte genomförts ska det inom kort finnas uppgifter på vem som då är ansvar, ett svar på varför de ännu inte genomförs och var i genomförandekedjan de just nu ligger.

Partistyrelsens yttrande:

De fyra motionerna lyfter samtliga vikten av att följa upp partistämmans beslut och därefter redovisa vad som hänt med frågan och hur Centerpartiet har jobbat vidare med den.

Återkoppling på de beslut som fattats av stämman upplevs som en viktig del i att få gehör för sina förslag. Det är viktigt att komma ihåg och förstå att ibland finns vissa hinder som gör att det inte går att genomföra ett beslut. Dels i form av begränsningar i lagrummet, dels att vissa förslag saknar stöd hos andra partier och att vissa frågor ibland kan behöva släppas för att få igenom andra frågor.

Det är viktigt med transparens och att medlemmar ska kunna se vad som hänt med motioner de skickat in och som bifallits av stämman. Det ligger också i riksdagsgruppens intresse att för rörelsen tala om vad man gör i form av motioner, interpellationer och enkla frågor. Många av Centerpartiets ledamöter är duktiga på detta via sociala media. Via riksdagens hemsida finns också möjlighet att se vilka motioner och interpellationer våra ledamöter ställer.

Motioner som berör det lokala och regionala planet och som bifalls av partistämman sammanställs av organisationsenhetens medarbetare och skickas ut till lokala och regionala företrädare. På samma sätt sammanställs motioner som rör riksnivån till riksdagsgruppen. En framtida variant inför kommande stämmor är att följa upp vad som hänt med de bifallna förslagen och delge detta till organisationen så att informationen kommer i god tid innan stämman.

Partistämman beslutade:

att partistyrelsen får i uppdrag att se över hur återkoppling och transparens kan öka när det gäller stämmobeslut som bifallits.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.6.1

8.6.2

8.6.4

8.8.1

Partistämman avslog följande motioner:

8.6.3

8.7.1

8.7.2

8.7.3

8.9.1

8.9.2

8.10: Tidpunkten för Partistämman

8.10.1 att Centerpartiet i fortsättningen lägger sin partistämman under perioden januari-mars, eller annan lämpligare tidpunkt.

Partistyrelsens yttrande:

Motionen vill med hänvisning till de gröna näringarna och med anledning av att Partistämman i år är förlagd till sista helgen i september då den krockar med skördearbete och annat som till stor del görs runt den tiden, flytta perioden för stämman till januari-mars i stället.

Inför 2015 års stämman genomfördes en särskild utredning om stämmans form och storlek. Där var tidpunkten för stämman en av frågeställningarna som diskuterades och 83 % av de svarande ansåg att den ordning som gäller idag, dvs. stämma före den sista september är bra.

Partistämman 2017 och 2019 tog ställning till en motion som föreslog att partistämman skulle flyttas till en för de gröna näringarna lämplig tid under året, dvs. samma förslag som nu föreligger, och partistämman beslutade då att motionen ansågs besvarad 2017 men valde 2019 att avslå motionen med den motivation som Partistyrelsen åter anför.

Partistyrelsen vill påminna om att vi under en övervägande del av Bondeförbundet/Center-partiets över 110-åriga historia tidigare har genomfört riksting och partistämman i juni månad då höskörden pågick som bäst i stora delar av landet. Frågan om partistämman förläggning i tid diskuterades även under den senaste stadgerevisionen och det föreslås ingen förändring gentemot de gällande stadgarna.

Utöver detta behöver framhållas att man inom ramen för projektet Framtidens partistämman ändå lyft frågan om att se om man kan hitta en lämpligare tidpunkt för partistämman.

Utifrån nuvarande stadgar, lämpliga motionstider, personalens arbetsbelastning samt även de svar som framkommit från referensgrupper kan ingen annan bedömning göras än att nuvarande skrivning om att Partistämman skall genomföras senast sista september bör vara oförändrad.

Partistämman beslutade att bifalla följande motioner

8.10.1 att Centerpartiet i fortsättningen lägger sin partistämman under perioden januari-mars, eller annan lämpligare tidpunkt

8.11: Centerpartiets motionshantering

8.11.1 att det måste bli enklare att lämna in motioner

8.11.2 att användarvänligheten i det nya, testas på en grupp medlemmar innan släpp.

8.11.3 att även medlemmar utan datakunskap måste kunna lämna in motioner.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären lyfter i motionen frågan om vilket system som används för att motionera till partistämman och att det borde vara enklare för medlemmar med låg datorvana att lämna in motioner till partiet.

Gällande det nuvarande motionshanteringssystemet så är det ett väl beprövat system i Centerrörelsen, då samma system användes till partistämmorna både 2017 och 2019.

Systemet bygger på att medlemmen via personnummer får en kod som är kopplat till användarnamnet (den i medlemsregistret registrerade mailadress), som också utgör inloggningsnamn till vårt interna forum Connect. Där fanns både information om hur en medlem kan motionera tillgängligt under perioden motionssystemet fanns uppe, samt direktlänkar till aktiveringen av användarnamn i motionshanteringssystemet, och en direktlänk till systemet efter att användaren är aktiverad. Anledningen till att systemet kräver inlogg är att motionsrätten är avsedd för centerrörelsens medlemmar och ett inlogg kopplat mot medlemskapet krävs för att säkerställa denna rättighet.

För medlemmar med låg IT-vana fanns en tydlig rekommendation att använda sig av distriktens ombudsmän för att få hjälp att registrera motionerna. Detta tycks ha fungerat bra i de flesta distrikt och ombudsmannakåren har funnits med som ett stöd till medlemmarna kring detta. Därutöver hade RO extra bevakning på systemet och extra support öppen söndagen den 28 februari 2021 till kl. 22.30 för att hjälpa medlemmar med problem. 2-3 medlemmar nyttjade denna support. Vidare har Centerpartiet i projektet Framtidens partistämman sett över motionshanteringen inför 2023. Om förslagen i framtidens partistämman blir verklighet kommer motionshanteringen inför 2023 att anpassas efter dessa beslut.

Partistämman avslög följande motioner:

8.11.1

8.11.2

8.11.3

8.12: Information om motionsperioden

8.12.1 att Centerpartiet i framtiden informerar samtliga medlemmar om att skriva motioner innan motionstiden börjar.

Partistyrelsens yttrande:

Motionen tar upp att det bör informeras tydligare till alla medlemmar inför att motionsinlämningen inför partistämman öppnar.

Motionsverktyget är något fint och något att vara stolt över i Centerpartiet. Det är också våra medlemmars möjlighet att vara med och påverka riktningen i vår politik. I Centerpartiet har medlemmen rätt att lyfta vilken fråga hen vill, till skillnad från många andra partier där motionsrätten är begränsat till teman för kongressen eller att motionen måste komma från en organisation. När det kommer till information att motionsinlämningen öppnades till årets partistämman har detta gjorts, dels genom att partisekreteraren i sitt veckobrev informerat partistyrelse, riksdagsgrupp, distriktsordförande, kretsordförande, gruppleddare i kommuner och regioner, KSO, distriktsanställda och politiska sekreterare om att möjligheten att motionera nu är öppen.

Vidare lyfts partistämman som en punkt på kretsårsmötet, där kretsarna haft möjlighet att informera sina medlemmar om att möjligheten att motionera nu är öppen. Samt även där haft möjlighet att göra medskick till den kretsen väljer att skicka som ombud. Utöver mailkorrespondensen och möjligheten för kretsarna att informera på kretsårsstämman så har information tillgängliggjorts med en nyhet på vårt interna forum Connect. På Connect fanns information om att det gick att motionera, och hur man enklast gör det.

Därutöver har riksorganisationen vid ett flertal tillfällen mailat distriktens personal samt distriktsordföranden med information kring motionshanteringen. Informationsinsatsen får därför anses som tillgängliggjord för de medlemmar som vill motionera.

Vidare har Centerpartiet också verktyget "medlemsinitiativ", ett sätt att lyfta idéer direkt med partistyrelsen men också riksdagsgruppen. Mer information om detta finns på Connect.

Partistämman avslag följande motioner:

8.12.1

8.13: Intern utredningstjänst för medlemmar

8.13.1 att Centerorganisationen skall till sina medlemmar på lämpligt sätt ämnesvis tillhandahålla information som efterfrågas.

Partistyrelsens yttrande:

Motionen tar upp behovet av en utrednings- och faktaupplysningsfunktion som Centerpartiet ska tillhandahålla till medlemmar som behöver upplysningar inför motionskrivandet.

En motionär har ofta en ganska klar bild av vad problemet är som motionens förslag ska lösa. Ofta är det en fråga där man har ett engagemang och mycket kunskap och där man har god koll på var det finns relevant fakta att underbygga sin sak med. På det viset är internet en lättillgänglig guldgruva.

Utöver fakta för att underbygga förslaget behöver man ofta också information om partiet redan har sagt något i den aktuella frågan. På Centerpartiets hemsida finns gott om information om vad partiet tycker i olika frågor och på Connect finns fördjupade frågor och svar samt våra styrdokument samlade. Båda dessa sidor är bra underlag för den motionär som vill skriva en motion. Dels kan man se vad partiet tycker för att eventuellt kunna formulera hur man istället vill att det ska vara. Att utöver det sammanställa fakta ämnesvis anser inte partistyrelsen är en uppgift som ska läggas på Riksorganisationen.

Partistämman avslag följande motioner:

8.13.1

8.14, 8.15, 8.16, 8.17, 8.18: Internt debattforum mm

8.14.1 att ett tryckt debatt- och idématerial tillfogas varje nummer av medlemstidningen C med en från partiledningen fristående redaktör.

8.14.2 att motioner till riksstämmor lämnas först till distrikten i digital eller skriftlig form.

8.15.1 att debattforum tas fram där man efter område kan föra olika debatter utan teckenbegränsningar.

8.15.2 att alla medlemmar ges tillgång till centerns partiplattform utan extra ansökan.

8.15.3 att man enkelt kan kategorisera och söka på olika ämnen och inlägg.

8.15.4 att en person har som sin arbetsuppgift att moderera debattforumet.

8.15.5 att debattforumet även är åtkomligt via app i telefonen.

8.15.6 att rådgivande medlemsomröstningar kan skapas och genomföras i olika frågor som debatteras forumet på olika nivåer i partiet (riks, region, kommunalt).

8.15.7 att länkar, gilla funktioner, bilder och ev filmer kan användas.

8.15.8 att dagens debattforum omedelbart stängs om inget alternativ tas fram då det idag är en negativ reklampelare.

8.16.1 att stadgarna förtydligas så att centerns företrädare förstår att de skall upprätthålla en dialog med och inför sina uppdragsgivare.

8.17.1 att ge partistyrelsen i uppdrag att snarast initiera och ekonomiskt möjliggöra skapandet av en rikstäckande arena för idédebatt och erfarenhetsutbyte.

8.18.1 att ge partistyrelsen i uppdrag att snarast initiera och ekonomiskt möjliggöra skapandet av en rikstäckande arena för idédebatt och erfarenhetsutbyte – en nystart för Politisk tidskrift i modern tappning.

Partistyrelsens yttrande:

Den första motionen rör motionshantering och ett tryckt debattforum. Gällande motionshanteringen i Centerpartiet så har vi haft samma motionshanteringssystem och stämssystem både 2017 samt 2019 och nu även 2021. Systemet får därmed anses som testat och väl beprövat.

Systemet bygger på att medlemmen via personnummer får en kod som är kopplat till användarnamnet (den i medlemsregistret registrerade mailadressen), som också utgör inloggningsnamn till vårt interna forum Connect. Där både information om hur en medlem kan motionera fanns tillgängligt under perioden motionssystemet fanns uppe, samt direktlänkar både till aktiveringen av ditt användarnamn i motionshanteringssystemet, och en direktlänk till systemet efter att användaren är aktiverad.

Anledningen till att systemet kräver inlogg är att motionsrätten är avsedd för Centerrörelsens medlemmar och ett inlogg kopplat mot medlemskapet krävs för att säkerställa denna rättighet.

För medlemmar med låg IT-vana fanns en tydlig rekommendation att använda sig av distriktens ombudsmän för att få hjälp att registrera motionerna. Detta tycks ha fungerat bra i de flesta distrikt och ombudsmannakåren har funnits med som ett stöd till medlemmarna kring detta.

Därutöver hade verksamhetsstöd extra bevakning på systemet och extra support öppen söndagen den 28 februari 2021 till kl. 22.30 för att hjälpa medlemmar med problem.

Vidare har Centerpartiet i projektet Framtidens partistämman sett över motionsprocessen inför stämman 2023. Här kommer partistyrelsen återkomma i god tid innan partistämman 2023.

Samtliga motioner berör på olika sätt utveckling av olika möjligheter och forum för idédebatt. Att intresset för erfarenhetsutbyte, diskussioner och idédebatt är stort ser partistyrelsen positivt på. Idédebatt är viktig för ett politiskt parti och för att upprätthålla en ideologisk spänst. Efter stämman i Falun 2015 har också satsningar gjorts för att främja detta. Tidningen C finns såväl digitalt som analogt och speglar vad som händer i hela Centersverige – lokalt, regionalt och nationellt. Nyhetsbrev skickas kontinuerligt och den digitala mötesplatsen Connect har utvecklats.

På Connect finns möjligheten att ha debattforum men intresset har varit ganska lågt då många har valt att använda öppnare forum i sociala kanaler, som till exempel Facebook, för dialog och diskussion. Dessa forum kommer oftast underifrån och bygger på medlemmars engagemang för sakfrågor, olika nätverks fokusfrågor eller kopplat till kretsar och distrikt. En del är öppna endast för medlemmar, andra är öppna för alla.

Vidare hade Partistyrelsen inför verksamhetsåret 2020 förberett fokus samtalsåret för Centerpartiet. Där var tanken att utveckla dialoger och utåtriktade aktiviteter för att forma ny politik, på lokal, regional och nationell nivå. Även om mycket av det som var planerat fick ställas in på grund av pandemin så har vi ändå lyckats ställa om för att hitta nya möjligheter för att föra en dialog med organisationen. Inför framtagandet av stämmoprogrammen har det varit digitala diskussionsforum med bred informationsinhämtning och Framtidsagenda 2030, som antogs av förtroenderådet i maj, har varit på bred remiss i organisationen.

I arbetet med att se över "Framtidens partistämman" har ett brett anslag kring medlemsinflytande tagits och vi

kommer bland annat att gå vidare med förslag på hur vi stärker nationella nätverk för att öka medlemmars möjlighet att påverka i frågor där man har ett stort engagemang.

Det pågår ett utvecklingsarbete i Centerpartiet bland annat med ett projekt om ett "Digitalt lyft" där Connect och andra system och plattformar ses över för att göra de mer användarvänliga och bättre för sina syften. Exakt hur detta resultat kommer se ut är inte klart än och kommer inte vara klart innan partistämman. Flera av motionärernas att-satser är sådant som i detta arbete finns med som inspel redan. Men eftersom tekniken, resurser och exakt vad som ska prioriteras och i vilken ordning inte är klart så kommer partistyrelsen inte att specificera exakt vilka funktioner som bör finnas vart i detta läge.

När det gäller att automatiskt få tillgång till partiplattformar så är detta enligt GDPR inte möjligt då individer själva behöver ansöka och godkänna innan man registreras och får inloggningar. Det som däremot ses över är hur vi arbetar med att förmedla och uppmuntra till att skaffa inlogg när bland annat nya medlemmar registreras så att man snabbt får kännedom och enkelt kan ansöka om konto.

När det gäller att ändra stadgarna för att tvinga våra företrädare att aktivt delta i den interna debatten, bör det ligga i företrädarens intresse att om denne vill bli omvald visa upp sitt arbete både för väljare och för medlemmar. Detta bör dock överlåtas till den enskilde att avgöra i vilket forum detta bör ske.

Partistyrelsens bedömning är att det viktiga syfte som motionerna lyfter fram kan uppnås med de verktyg som Centerpartiet redan har till sitt förfogande och att utveckla dessa. Vid sidan av detta anser Partistyrelsen också att satsningar på utåtriktade aktiviteter behöver prioriteras framför att bygga upp nya interna strukturer och forum när vi går in i ett valår och fokus bör ligga på att förflytta väljare.

Partistämman avslög följande motioner:

8.14.1

8.14.2

8.15.1

8.15.2

8.15.3

8.15.4

8.15.5

8.15.6

8.15.7

8.15.8

8.16.1

8.17.1

8.18.1

8.19: Centerpartiets värdegrund

8.19.1 att en ideologisk värdegrund ska formuleras.

8.19.2 att denna värdegrund ska förvaltas av en utsedd person.

8.19.3 att rubriceringen av denna värdegrund får ett tydligt och unikt namn.

Partistyrelsens yttrande:

Motionen vill att Centerpartiet ska ta fram och formulera en ideologisk värdegrund och att denna värdegrund ska förvaltas av en utsedd person, en så kallad chefsideolog. Dessutom vill motionen att värdegrunden skall få ett unikt och tydligt namn som sticker ut.

Idéprogrammet inleds med meningen "Alla människors lika rätt och värde är grunden för Centerpartiets politik." Värdegrunden ramas sedan in av följande stycke: "Vi tror på varje människas rätt och förmåga att själv forma sin egen framtid. Det är därför vi vill att makt ska finnas så nära människor som möjligt. Det är därför vi försvarar alla människors frihet från förmynderi och påtvingad kollektivism. Det är därför vi tror på ett gemensamt ansvar för att ge alla människor möjligheter att förverkliga sina liv och sina drömmar och utjämna de orättvisor som arv och uppväxt skapat. Det är därför vi vill bevara vår planet och ekosystemet, som är den långsiktiga grunden för frihet och välfärd. Det är därför vi tror på människors rätt att bygga en framtid varhelst i vårt land de vill bo, vart än de känner att de hör hemma."

Även Centerpartiets ideologiska hemvist beskrivs i idéprogrammet: "Centerpartiets liberalism är social, decentralistisk och grön. Den är jordnära och frihetlig. Den bygger på rättvisa och hållbarhet. Den ser samhället som större än bara staten, som en gemenskap där alla behövs. När många får vara med och ta ansvar för tryggheten och solidariteten byggs en välfärd som är mycket starkare än vad staten ensam förmår."

Sedan 1912 har Bondeförbundet/Centerpartiet antagit 11 idéprogram/partiprogram med jämna mellanrum. Inför beslutet om vårt nuvarande partiprogram var det en bred och djup diskussion både i och utanför Centerrörelsen om våra värderingar och vårt förhållande till liberalismen i stort. När idéprogrammet antogs av Framtidsstämman i mars 2013 var det efter omfattande diskussioner i hela Centerrörelsen vilket ledde fram till ett beslut i stor enighet.

Ytterst är det partiledaren och partistyrelsen som har ansvar för att förvalta och utveckla vår värdegrund, men i en folkrörelse är det viktigt att detta arbete involverar förtroendevalda på alla nivåer. Partistyrelsen menar att arbete med att göra Centerpartiets värdegrund tydlig är ett ansvar för alla förtroendevalda, inte minst i det dagliga politiska arbetet.

Partistämman avslog följande motioner:

8.19.1

8.19.2

8.19.3

8.20: Vetenskapsförnekelse

8.20.1 Centerpartiet skall ta initiativ ett folkrörelseengagemang i centerrörelsen för solida vetenskapliga fakta, mot vetenskapsförnekelse, för demokrati och möjligheter allt kopplat till de stora hot som mänskligheten nu står inför.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären vill att Centerpartiet aktivt ska ta initiativ till ett folkrörelseengagemang i centerrörelsen för solida vetenskapliga fakta, mot vetenskapsförnekelse, för demokrati och möjligheter allt kopplat till de stora hot som mänskligheten nu står inför.

Faktaresistens, populism och vetenskapsförnekelse är reella hot mot demokratin. I stämmoprogrammet "En starkare liberal demokrati" beskrivs hotet från populisterna ytterligare, men också hur den politik vi bedriver kan stärka demokratin. Och det handlar inte bara om politik utan också att i praktisk handling stärka människors förmåga att utveckla och utvecklas. Vi ser det bland annat i vår syn på bildning där vi genom att grunda Studieförbundet Vuxenskolan, SV, såg till att skapa möjligheter för människor till livslångt lärande runt om i landet.

Motionären tar utgångspunkt i klimatfrågan. Klimatfrågan är mycket riktigt en av vår tids största utmaningar och sättet vi hanterar frågan på i dag är avgörande för vår framtid. Även klimatfrågan ges stort utrymme i ett av de politiska program som partistämman har att ta ställning till.

Partistyrelsen menar att vi genom den politik vi tillsammans formar på partistämmorna redan gör detta. Det bästa sättet för Centerpartiet att motverka dessa destruktiva krafter är att driva politiska frågor som är väl underbyggda utifrån vad vetenskap och forskning kan påvisa.

Partistyrelsen anser därmed att detta inte är något som bör ske inom ramen för en särskild kampanj eller vid sidan av det politiska arbetet.

Partistämman avslog följande motioner:

8.20.1

8.21: Centerpartiets ideologi och politiska position

8.21.1 att ge klartecken och starta denna folkrörelse och studiecirkel.

Partistyrelsens yttrande:

Det är ett omfattande ämne som motionen tar upp kring önskan att starta folkrörelse och studiecirkel kring Centerpartiets värderingar. Motionen tar också upp tankar kring hur vi bemöter andra politiska partier och resonerar om olika politiska skalor och vår samt andras positionering på dessa skalor.

Det är ofta man tolkar historien utifrån dagens ljus för att stärka sina teser. Det är också svårt att avgöra vad som beror på arv eller miljö. En genetisk term kan få en social funktion för att markera en grupp. En del personer kan, som utifrån ett genetiskt arv från forntida nordbor, definiera sig som vikingaättlingar. De tolkar då det ursprunget som en förklaring till olika egenskaper de har, även om det utgör en försvinnande liten del av deras totala genetiska arv.

Partistyrelsen anser att vi i första hand ska utgå från Centerpartiets historia, ha den som bas för att blicka framåt för kommande utmaningar och visa på hur vi vill se att samhället ska formas för framtiden.

Det är angeläget att kontinuerligt prata om värderingar och vilka som ska känneteckna Centerpartiet. Det kan med fördel göras på lokal nivå inom studiecirkelns ram men även på regional och nationell nivå.

Centerpartiet har en process där vi kontinuerligt förnyar vårt idéprogram, nu senast 2013, då vi efter en omfattande process tog fram ett nytt idéprogram efter det förra som antogs 2001.

Partistyrelsen anser att det kan vara farligt att vara för kategorisk hur andra partier fungerar. Vi anser att det är viktigare att tala om vad som är bra med vårt parti i stället för att recensera andra partiers politik och upplevda världsbild.

Partistämman beslutade:

att uppmana kretsar och distrikt att aktivt jobba med Centerpartiets utbildningsstrategi.

Partistämman avslog följande motioner:

8.21.1

8.22: Politiska samarbeten

8.22.1 att Centerpartiet skall vara öppet för samarbete även med partier vi tycker att vi står långt ifrån inom okontroversiella frågor där det är fruktbart.

8.22.2 att Centerpartiet samtidigt inte skall acceptera att kompromissa en millimeter med partier vi står långt ifrån i frågor rörande (t.ex.):

1. Människors lika värde (ursprung, religion, kön, sexuell läggning, handikapp mm),
2. Åsiktsfrihet,
3. Migration,
4. Miljö och klimat,
5. Globalisering,
6. Kultur,
7. Fria medier och ett starkt och oberoende public service,
8. Rätten till fri företagsamhet och privat ägande.

8.22.3 att Centerpartiet skall vara beredda att samarbeta med olika partikonstellationer i olika frågor beroende på ämnets karaktär.

Partistyrelsens yttrande:

Motionen lyfter den polarisering vi ser i samhället och det politiska landskapet som håller på att utveckla sig. Motionen lyfter också vilka partier vi i framtiden kan tänkas samarbeta med.

Situationen i svensk politik är mycket komplex. Det visade sig inte minst i de långa månader efter valet 2018 då en regering skulle bildas. Centerpartiet gjorde upprepade och envisa försök att få en regering till stånd som var förankrad över blockgränsen. Det gällde en Alliansregering i samarbete med S, en regering där både S och M deltog, ett samarbete mellan Alliansen och MP eller en mittenregering. Samtliga dessa förslag föll för att S eller M eller båda partierna avvisade dem. Under dessa månader hölls ett antal gemensamma möten med partistyrelse och riksdagsgrupp för att diskutera vägval framåt. Det var också ytterligare omfattande intern förankring, bl a telefonmöten strax före jul med ca 600 deltagare. Partistyrelsen och riksdagsgruppen tog gemensamt ställning för januariavtalet i början av 2019, och förtroenderådet godkände detta samarbete med S, MP och L. Alla Centerpartiets distrikt röstade för samarbetet.

Sedan dess har mycket hänt i svensk politik. Det handlar framför allt om att Kristdemokraterna och Moderaterna på en rad punkter har närmat sig SD och är beredda att bilda regering med SD som stöd och därmed budgetförhandla med SD. Under våren 2021 har även L uttryckt ambitioner åt samma håll.

Under innevarande mandatperiod har samarbets- och regeringsfrågan diskuterats på ett antal möten med partistyrelsen och riksdagsgruppen. Det har vid alla dessa diskussioner varit mycket tydligt att det är uteslutet för Centerpartiet att medverka till en lösning i regeringsfrågan som bygger på samverkan med Sverigedemokraterna.

Det finns en tydlig vilja att samverka med partier i den breda mitten i svensk politik, dvs de forna allianspartierna och de nuvarande regeringspartierna.

Partistämman avslög följande motioner:

8.22.1

8.22.2

8.22.3

8.23, 8.24: Politisk samverkan och internationellt samarbete

8.23.1 att Uttala sig för att kontakterna och samarbetet stärks och utvecklas med de centergröna partierna i första hand runt Östersjön – och då särskilt polska PSL.

8.23.2 att samarbetet mellan centerpartierna i Norden stärks på såväl distriktsnivå som nationell nivå.

8.24.1 att partiet står fast vid sin hållning gentemot SD.

8.24.2 att partiet förmedlar ökad kunskap om hur gröna internationalens partier agerat förr och hur de agerar nu.

8.24.3 att flera uppmanas att bära centerklövern.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären vill se ett ökat samarbete mellan gröna decentralistiska partier i Norden och runt Östersjön. Samarbeten med syskonpartier runt om i världen är viktigt för att stärka Centerpartiets röst lokalt, nationellt och internationellt och hämta hem goda politiska och organisatoriska erfarenheter. Sådant samarbete syftar såväl till att öka förståelsen och kunskapen om andra partier och som att låta oss inspireras i vår egen politiska och organisatoriska utveckling.

Motionären för fram tankar om ytterligare satsningar gällande samarbeten och utbyten med partier. Centerpartiets europeiska och globala samarbetsorgan Alliance of Liberals and Democrats for Europe (ALDE) och Liberala Internationalen (LI) fungerar här som en bra utgångspunkt. Medlemmarna i dessa organisationer står uttalat på en liberal värdegrund. Partiet som motionären lyfter som exempel, polska PSL, har istället valt att gå med i det kristdemokratiska EPP på Europainivå, samma grupp som Moderaterna och Kristdemokraterna är medlemmar i.

Redan idag pågår en mängd utbyten med våra syskonpartier på olika nivåer i Centerrörelsen. Partierna besöker varandras stämmor och har även andra gemensamma möten, där man till exempel har delat med sig av kampanjmetoder och organisationsarbete samt även politiska frågor i Centerpartiets "Så mycket bättre"-projekt. Även ett starkare utbyte mellan de nordiska liberala partierna har fortsatt genom gemensamma resolutioner och koordineringsmöten under ALDEs och Lis kongresser. Dessutom finns ett samarbete med både det Norska Senterpartiet och Åländsk Center där erfarenhetsutbyte sker, två partier som inte deltar i arbetet i ALDE och LI. Delegationer från partierna har besökt varandra och erfarenhetsutbyten har skett i olika frågor. Därtill har samarbeten skett inom ramen för Nordiska rådet, Europaparlamentet, ALDE och Liberal International.

För att få genomslag för Centerpartiets politik även utanför Sveriges gränser måste vi vara verksamma inom de strukturer och organisationer som ger inflytande när framtidens frågor formas och beslutas. Partistyrelsen ser hellre att vi fortsätter och utvecklar våra samarbeten med syskonpartier i främst Norden och Europa samt vårt medlemskap i ALDE och LI, istället för att starta upp ny verksamhet.

Motionären lyfter i motionen både frågan om vår klöver som varumärke, vår politiska position i mitten, men också att Centerpartiet bör förmedla kunskap och lyfta partier i den gröna internationalen.

Centerpartiet har en tydlig roll i svensk politik, att vara det alternativ som går framåt och är ansvarstagande. Samtidigt vet vi och agerar för medmänsklighet, internationella överenskommelser och för att fler ska komma i arbete och kunna göra en ekonomisk resa i livet. Ska vi lyckas med vår vision för ett mer rättvist, öppet och välkomnande samhälle är det av största vikt att Centerpartiet fortsätter verka för breda lösningar i mitten utan inflytande från ytterkantpartier så som Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet.

När det kommer till den internationella arenan är Centerpartiet medlemmar i Alliansen för Liberaler och Demokrater på den europeiska nivån och i Europaparlamentet ingår vi i Renew Europe. Lyfter vi blicken utanför Europa ligger vårt medlemskap i Liberal International. Dessutom har Centerpartiet en internationell stiftelse, som jobbar med demokratibistånd i utvecklingsländer, detta på uppdrag av SIDA. Stiftelsen jobbar med att utveckla systerpartier men också stötta demokratiutveckling med i flerpartiprojekt runt om i världen. Utifrån detta bör Centerpartiet prata om och lyfta vad vi gör inom ramen för våra internationella samarbeten istället för att förmedla vad Den gröna Internationalen sysslar med.

Partistämman beslutade:

att inom ramen för befintliga samarbeten utveckla kontakterna med våra syskonpartier i såväl Norden som Europa.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.23.2

8.24.1

8.24.3

Partistämman avslag följande motioner:

8.23.1

8.24.2

8.25: Mångfaldsperspektiv på Centerpartiets engagemang i Svenska kyrkan

8.25.1 att ge partistyrelsen i uppdrag att utreda hur vi kan skapa en fristående organisation med koppling till Centerpartiet som kan driva våra värderingar i Svenska kyrkan för att återkomma med förslag till ändrad organisering och förändrad arbetsordning till nästkommande partistämman.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären föreslår att ge partistyrelsen i uppdrag att utreda hur vi kan skapa en fristående organisation med koppling till Centerpartiet som kan driva våra värderingar i Svenska kyrkan för att återkomma med förslag till ändrad organisering och förändrad arbetsordning till nästkommande partistämman.

I Centerpartiet finns en lång tradition av engagemang i Svenska kyrkan och partiet har därför tidigare valt att ställa upp i kyrkovalet under partibeteckning, dvs. som "Centerpartiet". I förra kyrkovalet var Centerpartiet den näst största nomineringsgruppen med drygt 3 000 kandidater. Det innebär att mer än tio procent av medlemskåren kandiderar i kyrkovalet.

För Centerpartiet är det viktigt att väljarna i kyrkovalet tydligt får ta del av vilka grundvärderingar och vilken ideologi som bär en nomineringsgrupp i valet. Alla människors lika värde och rättigheter, frivilligt engagemang, mångfald, lokala lösningar och hållbarhet är några utgångspunkter och kärnvärden i Centerpartiets politik. Genom att delta i kyrkovalet under partibeteckning blir det tydligt för väljarna att det är Centerpartiets värdegrund som våra kandidater utgår från.

Enligt Centerpartiets arbetsordning beslutar partistyrelsen om Centerpartiets deltagande som nomineringsgrupp vid val till kyrkomöte. Partistyrelsen menar att namnet Centerpartiet gör det tydligt att det är Centerpartiets värderingar som är grunden för detta engagemang.

Idag har vi på nationell nivå en kyrkopolitisk sektion för att tillvarata och driva frågor som rör engagemanget inom Centerpartiet för Svenska kyrkan. Dessutom har flera distrikt egna kyrkopolitiska sektioner. Det är ett bra sätt att engagera medlemmar med kyrkopolitiskt intresse och som går att utveckla så det kommer fler till del.

Partistämman beslutade att bifalla följande motioner:

8.25.1 att ge partistyrelsen i uppdrag att utreda hur vi kan skapa en fristående organisation med koppling till Centerpartiet som kan driva våra värderingar i Svenska kyrkan för att återkomma med förslag till ändrad organisering och förändrad arbetsordning till nästkommande partistämman.

8.26: Regnbågsnycklar i Svenska kyrkan

8.26.1 att Centerpartiet som nomineringsgrupper till Kyrkovalet aktivt jobbar för införandet av Regnbågsnyckeln och för ett inkluderande Kyrka.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären lyfter frågan om situationen för kristna HBTQI-personer som är verksamma inom Svenska Kyrkan, både som medlemmar och personal. Samt att öka kunskapen om bemötande mot HBTQI-personer inom kyrkan genom införandet av så kallade Regnbågsnycklar.

Kunskapen om HBTQI-personers situation behöver öka även inom Svenska kyrkan. Att få tillgång till ökad kunskap och nya forskningsrön och att dessa kan föras ut i samhället på ett effektivt sätt är angeläget. Idag finns möjligheter för församlingar – som för andra verksamheter och organisationer att regnbågscertifiera sig. Regnbågsnyckeln inom Svenska kyrkan är en HBTQI-märkning som visar att förtroendevalda och medarbetare i en församling genomgått processmodellen Regnbågsnyckeln för en mer inkluderande kyrka och har viljan att arbeta aktivt för mångfald och öppenhet. Processen består av utbildning, studiecirkel, visionsarbete och reflektion vilket leder fram till att församlingen efter utförd process och utarbetade mångfaldsvisioner får ta emot märkningen Regnbågsnyckeln.

Alla människors lika rätt och värde är grunden i Centerpartiets politik. Därför ser Centerpartiet positivt på att fler församlingar, verksamheter och organisationer väljer att jobba med inkludering och mot fördomar. Det är en självklarhet för Centerpartiets förtroendevalda inom Svenska kyrkan på alla nivåer uppmuntrat församlingar skaffar sig kompetens kring HBTQI-frågor och bemötande.

Partistämman beslutade:

att Centerpartiet som nomineringsgrupp till kyrkovallet aktivt jobbar för att lyfta in frågor kring HBTQI, inkludering och bemötande på alla nivåer i Svenska kyrkan.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.26.1

8.27, 8.28: Centerpartiets profilshop och profilprodukter

8.27.1 att inte ge ut gratisgrejer i plast under valkampanjen.

8.27.2 att alla givaways i webbshoppen är miljövänliga.

8.28.1 att Centerpartiet lokalt, regionalt och på rikspanet avstår från att trycka upp bomullströjor till nästa valrörelse.

Partistyrelsens yttrande:

Motionen tar upp aspekten kring hur miljövänliga våra valrörelser är och vill att vi ska plastbanta vår profilshop inför vår valrörelse.

I samband med centrala inköp och upphandlingar ställs krav på leverantörerna kring miljömärkning och redovisning kring miljöpåverkan. Riksorganisationen efterfrågar alltid intyg om miljöcertifiering, miljöpolicy eller motsvarande och arbetar för en hållbar utveckling genom att ta med miljö- och klimataspekterna i alla upphandlingar.

Riksorganisationen försöker även finna produkter som inte är tillverkade av plast, men utbudet av till exempel lyocell och andra alternativa material är fortfarande begränsat, samtidigt som vi försöker upphandla produkter av hög kvalitet och lång hållbarhet.

Denna strävan kommer att fortsätta, på samma sätt som vi utåt i organisationen visar vad produkterna innehåller och var de är producerade. Detta gäller inte bara plast utan även materialet i våra textilier. Ett konkret exempel är kring pendlarkampanjer då riksorganisationen uppmanar kretsarna att välja lokalodlade äpplen framför frukt som behöver transporteras långa sträckor.

Partistämman beslutade:

att i samband med att vi uppdaterar vår grafiska profil ta fram en profilproduktspolicy där höga krav ställs på material, miljömärkning, distributionssätt, kvantitet och liknande.

att partistämman uppmanar medlemmar, avdelningar, kretsar och distrikt att aktivt jobba med att återvinna uttjänta profilkläder och profilprodukter.

att partistämman uppmanar kretsar och distrikt som gör lokala upphandlingar att utgå från de krav som ställs i den kommande profilproduktspolicyn.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.27.2

Partistämman avslag följande motioner:

8.27.1

8.28.1

8.29: Namnen på Centerpartiets kommunkretsar

8.29.1 att alla kretsar ser över vilket namn de är registrerade med och ändrar om så behövs.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna lyfter frågan angående vilket namn Centerpartiet har på sina kretsorganisationer runt om i landet samt att dessa behöver ses över för att vara anpassade kring vilken kommun kretsen faktiskt tillhör.

I Sverige finns idag två kommunkretsar som inte har kommunens namn i kretsen. Det är Mälardalen som motsvarar Ekerö kommun i Stockholms län samt Folkare som motsvarar Avesta kommun i Dalarna.

Namnen på dessa kommunkretsar sitter djupt rotade i organisationen och har en historia om varför man valt just dessa namn på sina kretsar.

I Centerpartiets stadgar framgår tydligt att en krets består av en kommun. Samtidigt är Centerpartiet ett parti som bygger på federalismens principer om att makten kommer underifrån i vår rörelse. Därför varken kan eller bör partistämman tvinga någon krets till en namnändring.

Partistämman avslag följande motioner:

8.29.1

8.30, 8.31: Centerpartiet som arbetsgivare

8.30.1 att vi utreder möjligheterna att anställa samtliga medarbetare i riksorganisationen.

8.31.1 att Centerpartiet utreder hur medarbetare upplever Centerpartiet som arbetsgivare idag.

8.31.2 att Centerpartiet utreder hur Centerpartiets arbetsgivare upplever och ser på sitt uppdrag som

arbetsgivare.

8.31.3 att Centerpartiet utreder hur hela organisationen kan bli en bättre arbetsgivare.

8.31.4 att Centerpartiet utreder om en organisationsförändring där arbetsgivaransvaret ligger centralt eller på organisationsenhetnivå kan höja lägstanivån.

8.31.5 att Centerpartiet presenterar hur kommunkretsar och distrikt kan stödjas i sin roll som operativa arbetsledare.

Partistyrelsens yttrande:

Motionerna tar upp frågan om arbetsgivaransvar generellt och huruvida det kan ligga på central nivå samt hur organisation kan stödjas att bli bättre arbetsgivare och arbetsledare.

2019 års partistämman behandlade två motioner som rörde liknande frågor, inklusive stödet till kretsar och distrikt och beslutade bland annat att Riksorganisationen ska ge fortsatt stöd till kretsar och distrikt, utreda förutsättningar för centrala anställningar för distriktspersonal samt tillsammans med distrikten utreda finansiering av distrikts- och krets nivå för att skapa en robust organisation.

Partistyrelsen beslutade 2019-11-08 att motionsbesluten skulle hanteras inom ramen för verksamhetsplan och budget 2020 samt genom ett särskilt projekt som skulle kartlägga distriktens och kretsarnas partistöd och ekonomi, personalbemanning (inkl. politiska sekreterare) och arbetsgivarroll idag samt utreda och lägga förslag kring förutsättningar och former för centrala anställningar och om kretsars och distrikts framtida samarbete och finansiering. Till sin hjälp i detta uppdrag har Riksorganisationen haft en referensgrupp bestående av distriktsordföranden och ombudsmän som har varit med och tyckt till längs arbetets gång.

Under våren 2021 har detta projekt, kallat "Stabila distriktsorganisationer" slutredovisats till PS och kring arbetsgivarfrågorna har följande beslut fattats om det fortsatta arbetet:

Erbjuda en för Riksorganisationen kostnadsneutral möjlighet att centralt anställa medarbetare på distrikt och kretsar där RO står för arbetsgivarrollen och distrikt/krets för det vardagliga arbetsledandet. Detta skulle kunna starta som ett pilotprojekt för att sedan kunna utvecklas. Inom ramen för arbetsgivarrollen ligger delar som lönehantering, pensioner, försäkringar och kontakter med Försäkringskassan och andra myndigheter. Här ligger också arbetsmiljöansvar, företagshälsovård, rehabilitering samt kompetensutveckling och lönerrevision. I det dagliga arbetsledningsansvaret ingår att leda utifrån framtagna verksamhetsplaner och prioriteringar. En sådan här lösning bygger på att det finns ett tydligt avtal och överenskommelse mellan RO och Distrikt/Krets samt kontinuerliga uppföljningar av detta.

Ett utökat HR-stöd där det ska finnas möjligheter att få stöd i olika personalrelaterade processer såsom rekrytering, utveckling och avslut samt mallar för olika personalrelaterade dokument. I utbildningar riktade till krets- och distriktsordförande, eller personer med arbetsgivaransvaret, kommer frågor kring detta att kontinuerligt tas upp.

I och med att frågorna som årets motionärer tar upp redan har varit föremål för en grundlig utredning och arbetet med de slutsatserna har påbörjats anser Partistyrelsen därmed motionerna besvarade.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.31.5

Partistämman avsåg följande motioner:

8.30.1

8.31.1

8.31.2

8.31.3

8.31.4

8.32: Gemensamma tekniska system

8.32.1 att förslag på tekniska system för att underlätta distrikt och kretsars verksamhet utarbetas samt organisation för systemstöd av de föreslagna systemen organiseras.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären tar upp behovet av att Centerpartiet samordnar och centralt utarbetar förslag på teknisk utrustning och tar fram systemstöd som organisationen behöver.

Motionen berör lite olika delar, både gemensamma systemstöd och utrustning samt arkivmöjligheter på Connect.

När det gäller gemensamma systemstöd för t ex bokföringsprogram och löneprogram, som motionären föreslår att Riksorganisationen skulle kunna ta fram så har den frågan berörts inom projektet "Stabila distriktsorganisationer" som var en följd av förra stämmans motioner om stöd till distrikt och kretsar. Frågan som har undersökts har berört huruvida RO skulle kunna sköta distriktens bokföring samt lönehantering på ett kostnadsneutralt sätt. Partistyrelsen har i samband med slutrapporten av projektet, under våren 2021, beslutat att det ska kunna vara möjligt att RO erbjuder det och då blir det ju per automatik ett gemensamt system. Dock finns det många små och lokala firmor som erbjuder liknande tjänster och det kan finnas en poäng att vi som parti nyttjar den service som de lokala näringslivet erbjuder. Vill distrikten fortsätta att sköta dessa delar på egen hand så ser vi inte att vi centralt kan gå in och rekommendera några särskilda programvaror eller system då det ofta handlar om vad personen som sköter det är van och bekväm med. Dock finns Riksorganisationens medarbetare som jobbar med liknande frågor tillgängliga för att ge råd och stöd i de här delarna och i de fall man kan använda sig av hängavtal så ska vi kunna erbjuda det.

Samma sak gäller även den tekniska utrustningen där vi inte har några gemensamma upphandlingar utan ofta handlar det om vad den enskilde medarbetaren är van och bekväm med men där vi ska se över möjligheten till hängavtal för den tekniska utrustning vi använder centralt

När det gäller frågan om arkivering på Connect så är den plattformen inte gjord för att vara ett arkiveringssystem, även om det finns möjligheter att lägga upp dokument och spara under längre tid. Arkivering av organisationens material ska skötas i enlighet med de riktlinjer som finns för föreningsarkiv och utifrån att det ska vara möjligt att i framtiden forska och skriva föreningens historia. Här kan man ta hjälp av lokala folkrörelsearkiv och liknande för att få hjälp med en bra ordning

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.32.1

8.33: Företagshälsovård för förtroendevalda i Centerpartiet

8.33.1 Centerpartiet utreder hur politiker som hamnar i en kris på grund av sitt uppdrag kan vända sig till en politisk företagshälsovård som tillhandahålls av Centerpartiet på riks.

Partistyrelsens yttrande:

Motionen lyfter frågan om en att Centerpartiet bör inrätta en funktion dit politiker på kommunal och regional nivå kan vända sig när hen utsätts för hot och hat men också mediadrev.

Att tonen i det offentliga samtalet har hårdnat, att förtroendevalda utsätts för hat och hot är saker att ta på största allvar då det är ett direkt hot mot vår demokrati. För vem kommer vilja ta på sig uppdrag om man vet att bagaget som följer med är så tungt, och ibland ensamt att bära?

Inom Centerpartiet har vi utvecklat en stödfunktion som bland annat innehåller en anmälnings-mail, incident@centerpartiet.se, där medlemmar och förtroendevalda kan rapportera in incidenter. Det ger oss information om vad som sker och vi kan även upptäcka eventuella samordnade kampanjer mot oss från olika radikala organisationer och i de fall det efterfrågas stöd och hjälp i hanteringen så kan vi bidra med det också. I de delarna finns även flera checklistor på Connect om hur man agerar när man blir utsatt men även hur man kan tänka in säkerhets- och trygghetsaspekten redan innan något händer. Vi har även utbildat flera medarbetare i att kunna hantera och stötta de som varit utsatta.

Utöver det stöd som erbjuds av Riksorganisationens medarbetare finns även ett stort kollegialt stöd att få via kommunala sektionen och de nätverk som finns av förtroendevalda. Att som utsatt få prata med någon som varit med om liknande situation kan ofta vara ett mycket bra stöd i arbetet att komma vidare.

Att bistå de som varit utsatta för hot, hat och trakasserier i sina politiska uppdrag är ett arbete som utvecklas och där nya utmaningar, och lösningar på dessa, kräver en kontinuerlig uppdatering av vårt arbete.

Att det finns stöd för utsatta politiker är inte bara en fråga för det enskilda politiska partiet utan något för det demokratiska samhället att se till. Stödet man kan få som politiker när det gäller de här delarna ska inte vara avhängigt av partiets storlek eller ekonomiska möjligheter. Däremot kan vi som politiskt parti och som förtroendevalda runt om i landet verka för att det läggs resurser för att värna demokratin. Att de polisiära resurserna för den här typen av brott finns, att kommuner, regioner och riksdag har organisering för att hantera och stötta förtroendevalda. Att via SKR jobba för att det ges likvärdigt stöd, oavsett om det är en stor eller liten kommun eller region. Utöver det finns den offentlig vården när behov uppstår, oavsett vad som är orsak till behovet eller vad personen har för sysselsättning. Som politiker och aktiva i den offentliga debatten kan vi också göra vår insats genom att hålla en god ton, skilja på sak och person, lösa konflikter och inte elda på dem.

Partistämman beslutade:

att Centerpartiet verkar för tillgång till likvärdigt stöd för förtroendevalda inom organisationen i hela landet.

att Centerpartiet opinionsbildar för att kommuner, regioner och Riksdag erbjuder ett likvärdigt och välorganiserat stöd till förtroendevalda på alla nivåer.

Partistämman avslög följande motion:

8.33.1

8.34: Studie/diskussionsmaterial rörande moral, etik och jäv

8.34.1 att riksorganisationen ev. tillsammans med ett studieförbund tar fram ett studie-/diskussionsmaterial rörande moral, etik och jäv för förtroendevalda centerpolitiker

Partistyrelsens yttrande:

Motionen tar upp frågan om att ta fram ytterligare studiematerial kring frågor rörande moral, etik och jäv för förtroendevalda i Centerpartiet.

I Centerpartiets utbildningsstrategi, Centerakademin, finns en hel mängd utbildningar som medlemmarna i Centerpartiet kan ta del av. I många av dem ingår diskussioner om partiets värdegrund, vad som förväntas av en förtroendevald och vad vi centerpartister vill utstråla och förmedla som förtroendevalda. Några exempel på utbildningar där dessa områden ingår är Introduktion för nya medlemmar, Nyvald, Valberedningsutbildning, Nomineringskommittéutbildning, Politik steg 1 och 2 och Ledarskap steg 1 och 2. I politik steg 2 finns exempelvis en del som handlar om politik och etik.

Centerpartiet är en av grundorganisationerna i Studieförbundet Vuxenskolan. Studieförbundet Vuxenskolan är en idéburen folkbildningsorganisation med visionen om ett samhälle där människor växer genom kunskap, insikt och delaktighet. I samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan tar Centerpartiet fram olika utbildningskoncept och även sådant som efterfrågas av motionären är möjligt att ta fram tillsammans med SV.

Vidare anordnar SKR och de flesta kommuner utbildningar kring vad det innebär att ha ett förtroendeuppdrag och vad regelverket säger kring sekretess, jäv och vad som är tillåtet och inte enligt kommunallagen.

I samband med att en person väljer att kandidera, blir vald och tar på sig ett uppdrag finns en kandidat- och förtroendemannaförsäkran som skrivs under där dessa aspekter finns med.

Att möta behov av utbildningar inom olika ämnen är ett ständigt pågående arbete där vi jobbar för att skapa så kompetenta förtroendevalda vi kan.

Partistämman avslög följande motion:

8.34.1

8.35: Finansiering av landsbygden

8.35.1 att skapa förutsättningar så att landsbygdens utveckling får ekonomiskt stöd.

8.35.2 att finansiellt stötta en bank som ger krediter för landsbygden.

8.35.3 att utveckla en tydlig finansiell styrning så att landsbygdens finansiering förblir säkrad.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären lyfter förslag rörande partiets finansiering av bank för landsbygdens utveckling.

Centerpartiet samlar och engagerar människor för en samhällsutveckling i enlighet med partiets värderingar. Detta sker genom medlemmarna, engagemanget och politiken på alla nivåer. Partistyrelsen anser att partiets samlade resurser ger goda möjligheter till stärkt påverkan av politik och samhällsutveckling.

Partiet har levererat och levererar politik för bättre förutsättningar för både personer och organisationer i hela landet. Politiken omfattar bland annat frågor om regelverk, finansiering och tillgång till riskvilligt kapital. Partiet har tex varit drivande för det att offentliga ska kunna stödja finansieringslösningar där kapitalmarknadens egna drivkrafter är för svaga.

Partistyrelsen anser att det är det privata tillsammans med det offentliga som är bäst skickade att finansiera landsbygdens utvecklingen. Givetvis krävs för detta att både regelverk och incitament finns på plats som drar utvecklingen i önskad riktning. Centerpartiet har lagt en mängd förslag som både på kort och lång sikt stärker landsbygden. Nämnas kan förslag om sänkta kostnader och regelförenkling för lantbruksföretag, regionalisering av fastighetsskatter, landsbygdsavdrag, och avskrivning av studielån. Centerpartiet driver dessutom frågor om att flytta makten närmare medborgarna och att fler statliga arbetstillfällen även av ekominiska skäl ska flyttas från Stockholm till övriga landet.

Syftet med ett politiskt parti är att driva frågor utifrån den värdering vi står för. Att partiet också ska ge finansiella möjligheter till de förslag vi driver ser inte partistyrelsen är partiets syfte och inte heller en möjlighet då det är många frågor partiet driver som behöver finansiering.

Partistämman avslög följande motioner:

8.35.1

8.35.2

Socialförsäkringar och pensioner

8.36, 8.37: Översyn av pensionssystemet

8.36.1 att Centerpartiet i den offentliga debatten och riksdagen ska arbeta för att en heltäckande genomgång av hela pensionssystemet snarast genomförs.

8.37.1 att Centerpartiet ska arbeta för att en totalt översyn av hela pensionssystemet snarast genomförs.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna föreslår att Centerpartiet ska arbeta för att en heltäckande genomgång av hela pensionssystemet snarast genomförs. I motionen framförs att pensionernas köpkraft har urholkats, att gapet mellan löneutvecklingen i samhället och pensionernas utveckling har vuxit samt att skillnaden mellan fullt grundskydd genom garantipension och bostadstillägg till pensionsnivåer helt genererad av arbetsförtjänst har blivit för liten.

Vårt nuvarande pensionssystem trädde i kraft 1999 och fasades in successivt för de som är födda från och med 1938. Den första årskullen som får sin pension enbart från det nya systemet är de som är födda 1954 och således uppnådde 65 års ålder under 2019.

Bakgrunden till pensionsreformen var bland annat att det tidigare ATP-systemet inte var ekonomiskt hållbart och att det inte premierade arbete. Nuvarande pensionssystem bygger på de medel som var och en har jobbat ihop under sitt arbetsliv. Pensionskapitalet förvaltas av AP-fonderna och är helt fristående från statsbudgeten. Detta innebär dels att varje generation finansierar sina egna pensioner, dels att kapitalet är tryggt från finanspolitiska prioriteringar. Centerpartiet står bakom pensionsöverenskommelsen och principerna för vårt nuvarande pensionssystem.

Pensionsgruppen är en parlamentarisk arbetsgrupp bestående av representanter för de partier som stod bakom 1994 års pensionsöverenskommelse plus Miljöpartiet eftersom de ingår i regeringen. Gruppen har till uppgift att kontinuerligt se över pensionssystemet och att vårda och utveckla pensionsöverenskommelsen.

Inom ramen för Pensionsgruppen har pensionssystemet nyligen genomgått en genomgripande översyn. Denna resulterade i en ny pensionsöverenskommelse för långsiktigt höjda och trygga pensioner, i december 2017. Överenskommelsen innebar genomgripande och viktiga reformer såsom höjd pensionsålder, förstärkt grundskydd genom höjd garantipension och höjt tak i bostadstillägget, åtgärder för mer jämställda pensioner med mera.

Den viktigaste åtgärden för att långsiktigt höja pensionerna är att människor jobbar längre. Därför är det viktigt med en höjd pensionsålder. Det är även viktigt att arbetsmiljön och möjligheten att omskola sig under yrkeslivet förbättras, så att människors förmåga att vara kvar i arbetslivet ökar. Dessa är tillsammans med jämställda pensioner, Centerpartiets prioriterade frågor i Pensionsgruppen.

I Januariavtalet kom Centerpartiet överens med Liberalerna och regeringen om införandet av ett särskilt Inkomstpensionstillägg som finansieras via statsbudgeten. Detta var ett steg för att på kort sikt öka det så kallade respektavståndet mellan de som arbetat ett långt arbetsliv och de som aldrig har arbetat. I genomförandet är partierna i Pensionsgruppen överens om att detta så snart som möjligt ska ersättas av en långsiktigt hållbar höjning av pensionerna som ligger inom ramen för pensionssystemet.

Pensionsgruppen arbetar nu intensivt med genomförandet av pensionsöverenskommelsen. Ett förstärkt grundskydd genomfördes från och med 2020, ett första beslut om höjda åldersgränser är fattat och i januari enades Pensionsgruppen om ett reformerat premiepensionssystem. Mycket arbete återstår dock. Partistyrelsen anser att alla delar av pensionsöverenskommelsen måste få träda i kraft fullt ut innan en ny översyn kan bli aktuell.

Partistämman beslutade:

att Centerpartiet ska fortsätta arbeta systematiskt för långsiktigt höjda och trygga pensioner.

Partistämman avslag följande motioner:

8.36.1

8.37.1

8.38: Webbaserad pensionsplattform

8.38.1 att den webbaserade plattformen Minpension.se, utvecklas så att all intjänad pension, såväl allmän- som tjänstepension, placerade i olika tjänstepensionsbolag, samlas där och ger en total bild av den intjänade pensionen redan från lägsta pensionsåldern.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna lyfter frågan om pensionsportalen minpension.se och huruvida tillräckligt med information finns där. På minpension.se kan man få en överblick av sin kommande pension och göra individuella prognoser. Motionärerna vill att minpension.se utvecklas och att all intjänad pension, allmän- som tjänstepension, placerade i olika tjänstepensionsbolag, samlas på minpension.se och att en total bild av den intjänade pensionen ges, redan från lägsta pensionsåldern.

Redan idag är så fallet, nästintill alla tjänstepensionsbolag rapporterar in till minpension.se. Tanken med portalen minpension.se är att den ska erbjuda så komplett information som möjligt och mängden tjänstepensionsbolag som rapporterar in till minpension.se har därför konstant ökat. Idag är det enbart ett fåtal bolag som inte rapporterar till portalen. Man kan via siten simulera sin pension utifrån aktuell anställning och lön för olika pensionsåldrar, alltifrån 55 – 80 år.

Partistyrelsen delar motionärernas uppfattning att informationen på minpension.se bör ge en heltäckande överblick över pensionen. Med den goda utveckling som hittills varit är informationen nästintill komplett. De krav som motionären ställer är således att betrakta som uppfyllda.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.38.1

8.39, 8.40, 8.41, 8.42, 8.43, 8.44: Utjämnad livsinkomst vid föräldraledighet

8.39.1 att Centerpartiet driver på för att jämställda och lika förutsättningar ska gälla för pensionsavsättning vid uttag av föräldradagar under barnets/barnens två första levnadsår för föräldrar oavsett vem som tar ansvaret att vara hemma eller arbetar och så även för ensamstående föräldrar.

8.39.2 att Centerpartiet nationellt föreslår att regeringen ska genomföra en utredning för en sammanslagning av båda föräldrars pensionsgrundande ersättningar och inkomster under barnets första två levnadsår för att uppnå en jämlik fördelning av pensionsavsättning till hemmavarande förälder.

8.39.3 att Centerpartiet nationellt föreslår att regeringen ska genomföra en utredning hur en justering kan genomföras för pensionsavsättning för ensamstående föräldrar.

8.40.1 att Centerpartiet arbetar och fortsätter driva frågan om jämställd skatteväxling mellan föräldrar där föräldrapenningdagarna inte delas lika.

8.41.1 att garantipensionen ska vara skattefri.

8.41.2 att alternativt till skattefri garantipension att de första 15 000 kronorna i den allmänna pensionen görs skattebefria

8.43.1 att garantipensionärer inte ska betala skatt alls.

8.43.2 att pensionsrätter under småbarnsåren automatiskt ska överlåtas från den förälder som arbetar till den part som är föräldraledig eller arbetar deltid inom ramen för föräldraledighetslagen och att ett aktivt beslut behövs för att pensionsrätterna inte ska överlåtas.

8.43.3 att alla anställda ska få erbjudande om tjänstepension från sin arbetsgivare, som de anställda aktivt kan välja eller avsäga sig.

8.43.4 att Försäkringskassan ges ett informationsuppdrag, i samverkan med berörda aktörer, att informera om hur pensionen påverkas långsiktigt av olika livsval.

8.43.5 att studie- och yrkesvägledning för äldre ska ingå hos arbetsförmedlare.

8.43.6 att Försäkringskassan ges ett informationsuppdrag att informera om efterlevandeskyddet i god tid inför att människor uppnår pensionsåldern.

8.44.1 att höja garantipensionen.

8.44.2 att utreda effekterna av att inte sänka garantipensionen för den som behöver arbeta för att klara sig, som enbart i botten har garantipensionen.

8.44.3 att höja grundavdraget till 100 000:-/år.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna anför att kvinnors livsinkomster i genomsnitt är 3,6 miljoner kronor lägre än mäns vilket medför att kvinnors pensioner blir betydligt lägre. Motionärerna lyfter vidare att fler kvinnor än män får garantipension och kvinnor har en mycket lägre andel tjänstepension. Med anledning av det för motionärerna fram en rad förslag för att åstadkomma mer jämställda pensionsinkomster.

Sverige har ett könsneutralt pensionssystem men eftersom arbetsmarknaden fortfarande är ojämfäst blir utfallet av pensionssystemet ojämfäst. 2019 var den totala pensionen före skatt, i genomsnitt 22 900 kronor per månad för män respektive 15 800 för kvinnor. En skillnad med ca 31%. Orsaken till detta är att kvinnor har lägre lön, tar ut mer föräldraledighet och fler VAB-dagar och i högre grad jobbar deltid.

För att uppnå jämställda pensioner måste både arbetslivet och familjelivet bli jämfäst. Fäder behöver ta större del av föräldraledigheten och fler VAB-dagar, kvinnor få bättre förutsättningar i arbetsliv såväl som näringsliv och vi måste göra upp med deltidsnormen för kvinnor. Partistyrelsen jobbar kontinuerligt med att utvärdera och utveckla politiken för dessa utmaningar.

Samtidigt är det viktigt att konstatera att pensionssystem till sin natur är trögrörliga system. Om arbetslivet omedelbart blev helt jämfäst skulle det ändå ta flera decennier innan detta slog igenom i jämfäst pensioner. Partistyrelsen anser därför att det behövs förändringar på kort sikt.

Inom ramen för Pensionsgruppen har Centerpartiet under lång tid drivit frågan om jämfäst pensioner. Detta har resulterat i att denna fråga fanns med som en av punkterna i pensionsöverenskommelsen från 2017. Partistyrelsens uppfattning är att denna fråga måste prioriteras när Pensionsgruppen lägger fast planen för det fortsatta genomförandet av överenskommelsen.

En ojämfäst arbetsmarknad och ett ojämfäst arbetskraftsdeltagande leder till ojämfästa livsinkomster. Mycket av detta grundläggs under småbarnsåren då många kvinnor blir frånvarande från jobbet under lång tid. En möjlighet att korrigeras för detta vore att den förälder som fortsätter arbeta måste ersätta sin motpart ekonomiskt under den föräldraledighet som överstiger hälften av föräldrapenningdagarna. En sådan lösning skulle jämfästa ut de ekonomiska villkoren under föräldraledigheten men skulle inte lösa de långsiktiga effekterna av ett ojämfäst uttag. Partistyrelsen anser att ett bättre sätt vore att jämfästa ut inkomstskillnaderna över livet, genom att fördela pensionsrätterna under småbarnsåren. Det är viktigt att ett sådant system utformas så att det inte i praktiken

leder till att utvecklingen mot en mer jämställd arbetsmarknad försenas. Partistyrelsen anser därför att åtgärder bör ses över för att utjämna livsinkomsterna för småbarnsföräldrar under en övergångstid, tills arbetsmarknaden är mer jämställd.

Partistyrelsen vill inte förespråka ett system där makars inkomst slås samman. Principen om att inkomster är individuella och beskattas individuellt är en viktig jämställdhetsfråga. Stämman föreslås därför avslå förslaget

Grundprincipen för pensionssystemet är att det ska vara självfinansierat och att den pension man får bygger på de pensionsavgifter som man har betalat in under sitt arbetsliv. Denna princip är ytterst viktig för att säkerställa att vi kan lova framtida pensionärer hållbara och förutsägbara villkor den dagen man lämnar arbetslivet. Utöver förvärvsarbete är ett antal inkomster pensionsgrundande, däribland föräldraförsäkringen.

En särskild justering av pensionsrätterna för ensamstående föräldrar skulle med nödvändighet behöva finansieras via statsbudgeten alternativt genom omfördelning av pensionsrätter. Det skulle avvika kraftigt från pensionssystemets principer. Partistyrelsen anser att det är viktigt att slå vakt om dessa långsiktigt bärande principer för pensionssystemet som ska gälla för generationer framåt.

Centerpartiet har medverkat till en lång rad skattesänkningar för pensionärer och skillnaden i skatt på pensioner och förvärvsinkomster är nu uttraderad. För Centerpartiet är en bärande princip i pensionssystemet att pensionen ska återspegla den arbetsinkomst man har haft. Om skattebefrielse införs i den nedre delen av inkomstskalan, innebär det att den som har 1 krona över taket belastas med full skatt och en avsevärt lägre inkomst än den skattebefriade.

Att införa en villkorad trappa som innebär skattebefrielse som kompenseras med att bostadstillägget upphör skulle dels innebära ett än mer komplicerat skattesystem och pensionssystem. Dels riskerar det att minska den totala inkomsten efter skatt. Ett generaliserat exempel kan illustrera detta:

En ensamstående med endast full garantipension och inga tillgångar med garantipension efter skatt på cirka 7 500 kronor och ett bostadstillägg på cirka 5 500 kronor skulle, om skatten slopas, istället ha en inkomst på cirka 10 000 kronor. Det skulle innebära en avsevärd försämring av privatekonomin.

Centerpartiet kommer fortsätta verka för att skatterna ska vara så låga som möjligt, i synnerhet för de med lägre inkomster. Partistyrelsen anser samtidigt att det är angeläget med ett så enhetligt och begripligt skattesystem som möjligt. Att peka ut och särbehandla enskilda grupper i skattesystemet leder i motsatt riktning och riskerar på sikt påverka förtroendet för samhällskontraktet. Partistyrelsen föreslår därför avslag på motionerna om riktade skattesänkningar för garantipensionärer.

Tjänstepension bygger på överenskommelser mellan arbetsmarknadens parter och hanteras av dessa. Det innebär att de företag som har kollektivavtal omfattas av tjänstepensioner. För många mindre företag, särskilt i uppstartsskeden riskerar ett lagstiftat krav om tjänstepensioner att bli en pålaga som försvårar tillväxten. Partistyrelsen anser inte att staten bör lagstifta om krav på att alla anställda ska erbjudas tjänstepensioner.

Hur vi väljer att fördela föräldraledighet och anpassning till livet som föräldrar har betydelse för livsinkomsten och därmed framtida pensioner. Människor har olika förutsättningar och gör olika livsval. Detta är alldeles naturligt så länge man är medveten om vilka konsekvenser olika beslut får. Centerpartiet har därför återkommande lyft behovet av återkommande information om pensionssystemet i olika aspekter och partistyrelsen instämmer således i motionsförslagen om informationsuppdrag till Försäkringskassan och andra berörda parter. Partistyrelsen anser också att informationen bör inkludera vad ett eget sparande kan bidra till.

Centerpartiet har under lång tid jobbat för bättre förutsättningar för ett förlängt arbetsliv, till exempel i form av kompetensutveckling som del av moderniserad arbetsrätt och höjd ålder för studiestöd. Delegationen för senior arbetskraft studerade en mängd olika förutsättningar och hinder för ett längre arbetsliv. Flera av dessa berörde möjligheten till omställning senare i arbetslivet. Frågan om ett förlängt arbetsliv ingår dessutom som en del i den partsöverenskommelse om en moderniserad arbetsrätt som för närvarande bearbetas. Partistyrelsen instämmer därmed i intentionerna i förslaget om studie- och yrkesvägledning för äldre.

Partistyrelsen anser i grunden att det är en god idé att låta människor behålla mer av sina inarbetade inkomster. En höjning av grundavdraget till 100 000 kronor skulle kunna vara ett sätt att stärka den ekonomiska standarden för de med allra lägst inkomster. Det skulle samtidigt innebära betydande inkomstminskningar för de offentliga finanserna och behöver vägas mot andra åtgärder. I programförslaget "En stark och grön ekonomi med fler företag" föreslår partistyrelsen att skattetrycket sänks och att skattelagstiftningen görs mer lättförståelig och mer rättvis.

För många äldre är villkoren fortfarande mycket knappa. Centerpartiet har ända sedan det nya pensionssystemet infördes arbetat för att stärka grundskyddet för dem med de allra lägsta pensionerna. I

pensionsöverenskommelsen från 2017 var förstärkt grundskydd en av punkterna och i januari 2020 höjdes garantipensionen och taket i bostadstillägget. Partistyrelsen anser fortsatt att det är viktigt att säkerställa en grundnivå för pensionerna som ger en värdig livskvalitet och instämmer därför i intentionen bakom förslaget att höja garantipensionen. Samtidigt behöver pensionsnivåerna höjas generellt.

Det är viktigt med ett rimligt respektavstånd i pensionskuvertet mellan dem som har jobbat ett långt arbetsliv och dem som aldrig har jobbat. Partistyrelsen anser att samtliga punkter i pensionsöverenskommelsen behöver genomföras innan det är rimligt att ta upp nya diskussioner om garantipensionerna.

Garantipensionen är en inkomstprövad förmån som syftar till att säkerställa ett grundskydd för inkomsten och avräknas mot inkomstgrundade pensioner. Utbetalningen av garantipension påverkas inte direkt av om man arbetar eller väljer att sluta arbeta. Men om man har arbetat och tjänat in nya pensionsrätter så blir inkomstpensionen högre. Garantipensionen räknas då av mot den höjda inkomstpensionen. Partistyrelsen anser att det är en rimlig ordning och ser ingen anledning att föreslå förändringar av detta.

Partistämman beslutade:

att åtgärder ses över för att utjämna livsinkomsterna för småbarnsföräldrar under en övergångstid, tills arbetsmarknaden är mer jämställd.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.39.1

8.43.2

8.43.4

8.43.5

8.43.6

8.44.1

8.44.3

Partistämman avslag följande motioner:

8.39.2

8.39.3

8.40.1

8.41.1

8.41.2

8.43.1

8.43.3

8.44.2

8.45: SGI-skyddets längd

8.45.1 att den tid som föräldrar får behålla sin SGI när de fått barn förlängs till tre år.

8.45.2 att den tid som föräldrar får behålla sin SGI när de fått barn förlängs.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären beskriver hur den särskilda beräkningsgrunden för föräldrapenning som gäller om en förälder blir gravid på nytt innan ett barn har uppnått ett år och nio månaders ålder (ofta kallat snabbhetspremien), påverkar familjeplaneringen till men för kvinnors hälsa och livsinkomst. Därtill anförs att pappor har mindre möjlighet att skydda sin sjukpenninggrundande inkomst då detta skydd upphör när barnet fyller ett år.

Frågan om skydd av SGI respektive särskilda beräkningsgrunder för föräldrapenning behandlades av Utredningen om en modern föräldraförsäkring 2017. Det finns ett mycket starkt skydd av nivån inom föräldraförsäkringen. Orsaken till detta är att föräldraledighet ses som en särskilt skyddsvärd grund till frånvaro från arbetsmarknaden. Redan med nuvarande regler kan således föräldrar vara frånvarande från arbetsmarknaden under lång tid utan att föräldrapenningen förändras. Utredningen konstaterar att de begränsningar som finns vad gäller skyddet för SGI i viss mån styr mot ett mer koncentrerat uttag av föräldraledigheten.

Partistyrelsen anser att den så kallade snabbhetspremien är problematisk på många sätt. Studier av barnafödandets utveckling i Sverige pekar på att snabbhetspremien styr föräldrars familjeplanering mot tätare födslar. Alltför täta graviditeter medför ökade risker för såväl barnet som mamman. Världshälsoorganisationen (WHO) rekommenderar därför ett tidsintervall på 24 månader mellan två förlösningar.

Partistyrelsen ser därutöver i likhet med motionären, betydande risker med lång frånvaro, helt eller delvis från arbetsmarknaden. När en person tappar förankringen med sin arbetsplats riskerar man att hamna efter i såväl löneutveckling som karriärmöjligheter. Detta kan ge negativa konsekvenser för mycket lång tid framåt. Särskilt drabbade i detta avseende är kvinnor i allmänhet och kvinnor med redan svag anknytning till arbetsmarknaden i synnerhet. I detta sammanhang blir den så kallade snabbhetspremien problematisk. Snabbhetspremien innebär att en kvinna som blir gravid på nytt innan det senaste barnet har uppnått 18 månaders ålder behåller nivån i sin föräldrapenning. Därigenom stimuleras ett tätt barnafödande som leder till lång frånvaro från arbetsmarknaden. Partistyrelsen anser därför att den så kallade snabbhetspremien bör avskaffas.

Vad gäller övriga skyddsregler för inkomsten under eller i samband med föräldraledighet anser partistyrelsen att dagens regler är generösa och möjliggör för föräldrar att vara lediga med sina barn under de första åren, utan att förlora sin inkomst. Detta är angeläget för att ge föräldrar de bästa förutsättningarna att ge barnen omsorg när de behöver det allra mest.

Partistyrelsen anser samtidigt att föräldraförsäkringen bör koncentreras till de första åren i barnets liv, dels för att barnets behov är allra störst då och dels för att inte bidra till ytterligare försämrade villkor på arbetsmarknaden, framför allt för kvinnor. Partistyrelsen anser därför inte att skyddsreglerna bör utökas.

Partistämman beslutade:

att den så kallade snabbhetspremien avskaffas.

Partistämman avslog följande motioner:

8.45.1

8.45.2

8.46: Föräldraförsäkring för familjehemsföräldrar

8.46.1 att Centerpartiet verkar för att Föräldraförsäkringen ändras så att även familjehemsföräldrar ska kunna utnyttja föräldraförsäkringen så att de barn som är placerade får ta del av den grundläggande välfärden.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären pekar på det faktum att familjehemsföräldrar inte har rätt till föräldrapenning. I fall där barnen är små och placeringen blir långvarig finns ett utökat behov av anknytning mellan barnet och föräldern och motionären anser därför att föräldraförsäkringen bör ändras så att även familjehemsföräldrar kan få föräldrapenning.

Placering i familjehem sker genom avtal mellan Socialnämnden i barnets hemkommun och familjehemmet. Det är ett frivilligt åtagande och för uppdraget utgår ett arvode som är sjukpenning och pensionsgrundande. Familjehemsförälder har, enligt föräldraledighetslagen rätt att vara föräldraledig och har även rätt till tillfällig föräldrapenning. I fall då barnet har så stort behov av omsorg att en familjehemsförälder måste vara ledig från jobbet kan nämnden besluta om ett förhöjt arvode. Det kan exempelvis gälla för mycket små barn.

Partistyrelsen anser att ovan beskrivna rättigheter och ersättningar ger goda möjligheter för familjehemsföräldrar att skapa utrymme för anknytning till de placerade barnet. Partistyrelsen anser därför inte att det finns anledning att utöka rätten till föräldrapenning. Samtidigt visar ett antal tragiska händelser de senaste åren att det finns anledning att se över familjehemmets villkor. Det gäller såväl beslut om placering och annan myndighetsutövning som vilket stöd familjehemmen får.

Partistämman beslutade:

att en översyn av placeringsbeslut och myndighetsutövning samt vilket stöd som erbjuds familjehemmen bör ske.

Partistämman avslög följande motioner:

8.46.1

8.47 Lika ekonomiska villkor för pensionärer

8.47.1 att de som uppbär sjukersättning/förtidspension får samma ekonomiska villkor som ålderspensionärer.

8.47.2 att reformen finansieras via lägre ränteavdrag på lån.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären anför att förtidspensionärer bör få samma ekonomiska villkor som ålderspensionärer med hänvisning till likabehandlingsprincipen och att den som är 43 år har lika stora ekonomiska behov som den som är 67.

Förtidspension ersattes 2003 av sjuk- och aktivitetsersättning och är sedan dess en del av sjukförsäkringen. Sjukersättning kan beviljas den som på grund av sjukdom har en stadigvarande nedsatt arbetsförmåga med minst 25%. Arbetsförmågan ska följas upp vart tredje år.

Sjukersättningen och ålderspensionen utgör olika delar av vårt välfärdssystem med olika syfte och olika dynamik. Medan pension är uppskjuten lön så är sjukersättningen en behovsprövad förmån som följs upp med jämna mellanrum. Partistyrelsen anser inte att de två typerna av ersättning är jämförbara. Partistyrelsen delar däremot motionens underliggande budskap, att skyddet för de som aldrig kommer att kunna arbeta är för lågt. För en person som fyllt 30 år och uppbär hel sjukersättning i form av garantiersättning är ersättningen 2,53 prisbasbelopp per år (För 2021: 120 428 kronor).

Partistyrelsen står bakom principen om att sjukförsäkringen ska försäkra mot inkomstbortfall och att det alltid ska löna sig att arbeta. Samtidigt måste vi som välfärdsländ, kunna ge de mest utsatta människorna rimliga livsvillkor. Det är inte rimligt att människor ska tvingas vara ekonomiskt beroende av föräldrar, syskon eller andra

anhöriga. Centerpartiet vill därför att en samhällslön införs för dem som aldrig någonsin kommer att vara aktuella för ett lönearbete, på grund av svåra fysiska och psykiska funktionsnedsättningar.

Partistämman avslag följande motioner:

8.47.1

8.47.2

8.48, 8.49: Bibehållen ersättning vid studier för personer med sjukersättning

8.48.1 att personer med funktionsvariation ska ha rätt att studera med bibehållna ersättningar.

8.48.2 att utbildning kan vara ett alternativ till daglig verksamhet.

8.48.3 att denna form att kompetensutveckling tas tillvara för att stärka individens självkänsla och hälsa.

8.48.4 att genom utbildning öka möjligheten till någon form av anställning/sysselsättning.

8.49.1 att Centerpartiet ser över möjligheten att kombinera sjukersättning på deltid med att kunna studera deltid.

8.49.2 att sjukförsäkringssystemet ses över för att tillse om det är möjligt för alla som så önskar att studera på deltid vid stadigvarande sjukersättning.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna lyfter möjligheterna att studera för långtidssjuka och funktionshindrade utan att förlora rätten till sjukersättning. Många med funktionsvariationer har svårt att få ett avlönat arbete vilket ofta leder det till att det upplevs som ekonomiskt omöjligt att börja studera.

För dem som beviljades sjukersättning före den 1 juli 2008 är detta möjligt. De som har aktivitetsersättning eller sjukersättning som är beviljad senare har dock andra förutsättningar. De har förvisso möjlighet att studera men måste då göra uppehåll i sin ersättning. Ersättningen kan då vara vilande under upp till sex månader för den som har aktivitetsersättning respektive två år för dem med sjukersättning.

Partistyrelsen delar uppfattningen om vikten att möjliggöra fortsatta studier för alla. I ett fritt samhälle ska alla människor kunna känna friheten att pröva sina vingar. Enligt förarbetena till Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) bör det övergripande målet för daglig verksamhet vara att på kortare eller längre sikt utveckla den enskildes möjlighet till arbete. En naturlig förutsättning för detta är möjligheten att studera på sina egna villkor. En av motionärerna föreslår att utbildning kan vara ett alternativ till daglig verksamhet. Partistyrelsen instämmer i att detta skulle kunna vara ett alternativ och instämmer i motionens intentioner.

Personer som uppbär sjukpenning på deltid har möjlighet att studera på deltid. Centerpartiet anser att det bör gälla även dem som har sjuk- eller aktivitetsersättning och har flera gånger motionerat om det i Riksdagen. Partistyrelsen instämmer därför i motionens intentioner.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.48.1

8.48.2

8.48.3

8.48.4

8.49.1

8.49.2

8.50, 8.51: Sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen vid psykisk ohälsa

8.50.1 att införa tydliga tidsramar i sjukförsäkringen för sjukskrivning utifrån psykisk ohälsa med en tydligt förutbestämd tidsperiod baserat på hur lång rehabiliteringsprocessen normalt bedöms vara vid en effektiv behandling av patientens besvär.

8.50.2 att psykologer ska få möjlighet sjukskriva personer med psykisk ohälsa.

8.51.1 att Centerpartiet ska arbeta för att de förslag som SOU 2020:26 sjukförsäkringsutredningen kommit fram till där deltidssjukskrivning ska användas mer flexibelt. Det bör vara den samlade arbetstiden under en vecka som är intressant och inte hur den fördelas.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna hänvisar till utvecklingen av sjukskrivning relaterat till psykisk ohälsa, särskilt bland kvinnor, och anför att det nuvarande regelverket riskerar att stå i vägen för människors väg tillbaka.

Centerpartiet har i många år motionerat om en bättre sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess. Bland de förslag som har presenterats finns bland annat kortare första sjukskrivning, tidiga och samordnade insatser möjlighet att återgå till arbete på ett mer flexibelt sätt.

Redan i den parlamentariska socialförsäkringsutredningens slutbetänkande ("Mer trygghet och bättre försäkring", SOU 2015:21) föreslogs en stor mängd reformer. Det skulle bidra till en tydligare och mer förutsägbar försäkring för väldigt många. Alla partier utom Vänsterpartiet stod bakom betänkandet varför det har funnits en naturlig förväntan att dessa skulle implementeras. Centerpartiet har återkommande efterfrågat initiativ från regeringen, men de har tillsatt utredningar som inte givit några märkbara förbättringar.

Centerpartiet vill se en sammanhållen sjukförsäkringsprocess med den enskilda människan i centrum. Försäkringen är en omställningsförsäkring som måste inledas så fort det är möjligt för att så snart det går medverka till återgång i arbete. Det är viktigt att ansvarsfördelningen är tydlig och att alla inblandade parter är medveten om sina skyldigheter och genomför dem samtidigt som alla ska se till helheten.

Centerpartiet vill öka tillgången till stöd för personer med psykisk ohälsa och korta köerna. Inom ramen för januariavtalet har Centerpartiet drivit fram en primärvårdsreform som bland annat medför en fast läkarkontakt, vilket kommer vara till gagn för patienter med psykisk ohälsa. Därtill har vi drivit fram ytterligare resurser i budget, för att förebygga och behandla psykisk ohälsa. Samtidigt är det sannolikt ingen snabb lösning att ge fler professioner sjukskrivningsrätt. Det riskerar istället göra det svårare att säkerställa tydliga regler för sjukskrivning, vilket i sin tur skulle innebära fler sjukskrivna, längre sjukskrivningstider, orättvisa och mer krångel för Försäkringskassan. Partistyrelsen anser att sjukskrivningsrätten ska vara förbehållet läkaren men med utgångspunkt i en individuell bedömning från den som ansvarar för diagnosen eller behandlingen. Det kan vara fysioterapeut, arbetsterapeut, psykolog, kurator eller andra professioner. Partistyrelsen föreslår därför att förslaget om utökad sjukskrivningsrätt avslås.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.50.1

8.51.1

Partistämman avslög följande motioner:

8.50.2

8.52: Bättre villkor för arbetsföra människor med funktionsvariationer

8.52.1 att utreda en utökning av Försäkringskassans uppdrag så att personer med psykisk funktionsvariation som kan arbeta deltid, kan erbjudas deltids ersättning.

8.52.2 att se över LSS-lagen som innefattar autism och autismliknande så att den även beskriver den/de diagnoser som numera ingår dvs asperger.

8.52.3 att se över LSS-lagen så att den möjliggör för personer med diagnoser att delta i den "normala" arbetsmarknaden på sina villkor, utan att därmed mista sitt stöd och sin rättigheter.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären förmedlar historien om en ung kvinna med aspergerdiagnos som behöver jobba deltid men nekats sjukersättning och vill att Försäkringskassans regelverk ändras.

Kritiken mot Försäkringskassan och sjukförsäkringen är tidvis omfattande. Sjukersättningen är avsedd som ett skydd mot inkomstbortfall då man är stadigvarande frånvarande från arbetet på grund av sjukdom. Ersättningen kan beviljas på 25%, 50%, 75% eller 100%. När det bedöms hur nedsatt arbetsförmågan är ska Försäkringskassan beakta den försäkrades förmåga att försörja sig själv genom förvärvsarbete på arbetsmarknaden. Partistyrelsen anser att det är viktigt att de som kan försörja sig ska kunna göra det utifrån de förutsättningar de har. Ett sätt att nå det är att förmånsnivåerna är mer flexibla.

För dem i behov av mest stöd finns LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). Det är en rättighetslag som ger personer med funktionsnedsättningar möjlighet att leva som andra. Ursprungstanken med LSS är att ge personer med funktionsnedsättning rätten att leva som alla andra. Vi måste öka tryggheten för alla de barn, vuxna och deras anhöriga som är beroende av LSS för att klara sin vardag. Ingen ska behöva känna oro för att inte få den hjälp de behöver. Inom ramen för Januariavtalet har Centerpartiet tillsammans med Liberalerna kunnat säkerställa att andning och sondmatning ska vara grundläggande behov samt rätt till assistans för behov av tillsyn.

Arbetsmarknaden måste bli mer öppen för dem som vill jobba trots att de har begränsad arbetsförmåga. Så sent som 2019 slog Centerstämman fast att det behövs fortsatta reformer på arbetsmarknaden för att underlätta för människor att ta sig in. Exempel på detta är lägre ingångslöner, vidareutveckling av etableringsjobben och sänkta skatter på arbete. Dessa frågor har återkommande lyfts i budgetförhandlingar och motioner i Riksdagen.

Samhället måste löpande se över och förbättra insatserna för att fler människor med funktionsnedsättning ska få möjlighet att arbeta och studera. Forskning visar att små privata arbetsgivare är bäst när det gäller att skapa jobb åt människor med olika typer av funktionshinder. Det behövs minskad byråkrati, flexibla lösningar och enklare kontaktvägar mellan företag och myndigheter för att underlätta för fler arbetsgivare att anställa personer med funktionsnedsättningar.

Centerpartiet har bland annat föreslagit att regeringen tillsätter en utredning av välfungerande och evidensbaserade inkluderingsinsatser hos arbetsgivare i Sverige, och vilka hinder och möjligheter som finns för att dessa sprids till fler privata och offentliga arbetsgivare. Partistyrelsen instämmer därmed i motionens intentioner.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.52.1

8.52.2

8.52.3

8.53: Vård av nära anhörig

8.53.1 att en lag med namnet Vård av nära anhörig (VAN) införs.

8.53.2 att en kostnadsberäkning för VAN tas fram.

8.53.3 att en utredning görs hur VAN skulle kunna fungera, där regler utarbetas så att ersättning utgår från Försäkringskassan, 10 dagar/år införs på försök, utred hur införandet och utformandet av VAN skulle kunna se ut.

Partistyrelsens yttrande:

Motionerna vill införa en lag om vård av nära anhörig som ska fungera likadant som Vård av barn, VAB.

Rollen som vårdande anhörig är mycket viktig men innebär ofta en tung arbetsbörda. Det är därför angeläget att man tar stor hänsyn till anhörigas behov av stöd och information. 2009 infördes en ny bestämmelse i Socialtjänstlagen som anger att socialnämnden "ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.

Hösten 2019 fick Socialstyrelsen i uppdrag av regeringen att lämna ett samlat underlag för en bred nationell strategi för anhöriga som vårdar eller stödjer närstående äldre personer respektive för övriga som enligt socialtjänstlagen vårdar eller stödjer närstående de som är långvarigt sjuka eller har en funktionsnedsättning. Nästan var femte person i Sverige vårdar, hjälper eller stödjer regelbundet en närstående som är långvarigt fysiskt eller psykiskt sjuk, som är äldre eller som har en funktionsnedsättning.

Partistyrelsen anser inte att ytterligare en ersättningsförmån liknande tillfällig föräldrapenning ska införas när det gäller vård av närstående. Däremot kan det finnas goda skäl att se över stödet till anhörigvårdare.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.53.1

8.53.2

8.53.3

8.54: Politiska uppdrag vid sjukskrivning

8.54.1 att Försäkringskassans bedömning av politiska förtroendeuppdrag för fritidspolitiker med långtidssjukskrivning tillåter uppdrag med 1–2 möten / månad.

8.54.2 att Försäkringskassan ska ha fler nivåer för sjukskrivningar än dagens modell.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären föreslår att reglerna för sjukförsäkringen ändras för att möjliggöra för förtroendevalda att behålla sina uppdrag samt att det ska vara möjligt att vara sjukskriven på flera nivåer än dagens 25, 50, 75 eller 100%. Som argument för detta anför motionären att möjligheter till meningsfull aktivitet, sociala kontakter mm är positivt för den sjukskrivne.

Sjukförsäkringen ska säkerställa en ekonomisk standardtrygghet för den som på grund av sjukdom, inte har förmåga att försörja sig själv genom eget arbete samt att ge den sjukskrivne ett effektivt stöd till rehabilitering eller om det krävs, omställning.

Arbetslinjen är en ledstjärna för försäkringen och den grundläggande förutsättningen för att ha rätt till ersättning är att man saknar arbetsförmåga. Det är möjligt att, inom ramen för sjukförsäkringen utföra fritidsaktiviteter, såsom till exempel förtroendeuppdrag. Detta ska dock beaktas vid prövningen av individens arbetsförmåga.

Partistyrelsen står bakom uppfattningen att det behövs ett försäkringssystem som täcker upp för inkomstbortfall när människor drabbas av sjukdom samtidigt som det i grunden är vars och ens ansvar att stå för sin egen försörjning.

Partistyrelsen delar motionärens uppfattning att meningsfull sysselsättning och sociala kontakter i många fall kan vara positivt för en sjukskrivens återgång i arbete. Att politiskt fastställa hur olika faktorer ska vägas vore dock olyckligt. Arbetsförmågan måste bedömas utifrån individens enskilda förutsättningar och partistyrelsen föreslår därför avslag på motionen.

Dagens tre nivåer i sjukpenningen och kravet att arbetsförmågan ska provas dag för dag ger orimliga konsekvenser för många människor. För en person som är sjukskriven på 75 % och har en timmes restid till jobbet kan det vara betydligt bättre att jobba två halvdagar per vecka än att tvingas resa till och från sin arbetsplats för att arbeta två timmar alla dagar i veckan. Rehabiliteringsprocessen är dessutom långt ifrån alltid linjär. Med dagens regelverk är det inte möjligt att prova att öka sin arbetstakt vilket försvårar många människors tillfrisknande och Centerpartiet har därför vid flera tillfällen föreslagit förändringar i sjukförsäkringen som möjliggör en mer flexibel återgång i arbete. Med hänvisning till detta föreslår partistyrelsen att instämma i motionens intention.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.54.2

Partistämman avslög följande motioner:

8.54.1

8.55, 8.56: Grundtrygghet på riktigt

8.55.1 att ett grundtrygghetssystem som bygger på en negativ inkomstskatt införs.

8.55.2 att grundtrygghetssystemet inkluderar en basnivå för sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen.

8.55.3 att grundtrygghetssystemet inkluderar en basnivå för föräldraförsäkringen vilket motsvarar en kraftig förkortning av försäkringsdagar i dagens föräldraförsäkring.

8.55.4 att möjligheten att spara försäkringsdagar i det grundläggande föräldraförsäkringssystemet tas bort.

8.55.5 att möjligheten för nyanlända föräldrar att retroaktivt ta ut dagar från föräldraförsäkringen i grundtrygghetssystemet tas bort.

8.55.6 att möjligheten att spara in semesterdagar under uttag av föräldraförsäkringen i grundtrygghetssystemet tas bort.

8.55.7 att grundtrygghetssystemet inkluderar en basnivå för pensionen motsvarande dagens system för garantipension.

8.55.8 att pensionssystemets finansiella oberoende återupprättas och värnas i grundtrygghetssystemet.

8.55.9 att grundtrygghetssystemet kompletteras med privata välfärdskonton dit individen genom skatteinbetalningar kan öka upp ersättningsnivåerna vid exempelvis sjuk- och föräldraledighet.

8.56.1 att grundtrygghetssystemet kompletteras med personliga välfärdskonton för socialförsäkringar och pension, som fylls på i takt med att arbetsgivaravgifter på individens förvärsinkomst betalas in.

8.56.2 att uttaget från personliga välfärdskonton görs frivilligt och kan aktiveras i samband med bland annat arbetslöshet och föräldraledighet.

8.56.3 att det inestående saldot på välfärdskontot betalas ut som tillskott till pension efter avslutat arbetsliv.

8.56.4 att premiepensionsvalet ska kunna göras även inom ramen för det obligatoriska pensionssparandet i personliga välfärdskonton.

8.56.5 att den statliga fondförvaltningen fortsatt ska fredas från politisk inblandning.

8.56.6 att möjligheten att komplettera obligatoriska välfärdskonton med privata inkomstbortfallsförsäkringar ska kvarstå.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna anser att de sociala skyddsnäten bör utgå från tanken om grundtrygghet och behandla alla människor lika, oavsett tidigare inkomst. Man föreslår därför att försörjningsstödet samt socialförsäkringssystemen ersätts med ett grundtrygghetssystem.

För att förbättra systemens anpassning till utvecklingen på arbetsmarknaden, föreslår motionärerna att systemet kompletteras med personliga välfärdskonton.

Partistyrelsen delar motionärernas uppfattning, att det behövs reformer av socialförsäkringssystemen, men anser samtidigt att grundprinciperna bakom socialförsäkringarna till stor del är rimliga. Att de bygger på arbetslinjen, att de försäkrar mot inkomstbortfall, att riskerna fördelas är enligt partistyrelsen, goda och väl avvägda principer för ett fungerande socialt skyddsnät.

Det ekonomiska biståndet - försörjningsstödet - ska utgöra det yttersta skyddsnätet när alla andra möjligheter till försörjning är uttömda. Stödet är dock inte villkorslöst. Den som kan arbeta ska, för att ha rätt till stöd, stå till arbetsmarknadens förfogande.

Socialnämnden kan också anvisa praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. Partistyrelsen anser att det är rimligt att det finns krav på individen att så långt som möjligt lösa sin försörjning genom eget arbete.

Partistyrelsen delar inte motionärernas vilja att ersätta dagens system med ett grundtrygghetssystem. De sociala skyddsnäten ska ge en ekonomisk trygghet i situationer där individen inte kan försörja sig själv. Samtidigt måste målet vara att människor ska återgå i egen försörjning så snart som möjligt. Därför är det viktigt att se att de flesta av socialförsäkringarna i varierande grad är omställningsförsäkringar.

Motionärernas förslag, att konstruera ett grundtrygghetssystem genom en negativ skatt som infaller vid en viss inkomstnivå skulle innebära en form av medborgarlön.

Partistyrelsen vill inte se ett sådant system och föreslår att motionerna om grundtrygghetssystem avslås.

Partistyrelsen står bakom inkomstbortfallsprincipen i dagens socialförsäkringssystem. Partistyrelsen anser att trygghetssystemen bör ha en försäkringsliknande konstruktion i så måtto att den sprider riskerna mellan individer och är därmed inte beredd att stå bakom ett renodlat kontosystem. Stämman föreslås därför avslå motionerna om välfärdskonto.

Att låta individen avgöra hur stora utbetalningarna ska vara riskerar att leda till en ökad administration som enligt partistyrelsen inte kan motiveras. Därtill bör påpekas att det kan vara mycket svårt att förutse hur länge man kommer vara beroende av försörjning från trygghetssystemen eller när man blir det nästa gång.

Partistyrelsen anser att utbetalningsnivåerna bör vara så förutsebara som möjligt och anser därför att förslaget om frivilliga uttag bör avslås.

Pensionssystemet bygger på den blocköverskridande pensionsöverenskommelsen från 1994. 2017 kom partierna bakom pensionsöverenskommelsen överens om nio punkter för långsiktigt hållbart, höjda pensioner. Systemet bygger på att de inbetalningar man gör till systemet under sitt yrkesliv är den inkomst man har när man går i pension. En mycket viktig princip för pensionssystemet är att det ska vara fristående från statsbudgeten. Partistyrelsen delar motionärernas oro över konsekvenserna om dessa principer luckras upp.

Partistyrelsen anser att pensionssystemet är hållbart och förutsebart och så länge alla partier som står bakom pensionsöverenskommelsen hedrar det, mycket robust. Inom ramen för pensionsgruppen pågår löpande översyn och reformering av pensionssystemets delar vilket är naturligt och nödvändigt. En sådan del rör placeringsregler för AP-fonderna. Dessa är och ska såsom motionärerna yrkar, vara fria från politiskt inflytande, varför partistyrelsen föreslår att instämma i motionens intentioner. Partistyrelsen vill värna det pensionssystem vi har och föreslår därför att förslagen i den delen avslås.

Partistämman beslutade:

att Centerpartiet verkar för att en utredning tillsätts avseende hur ett nytt grundtrygghetssystem bör utformas med utgångspunkt i de i motionen [8.55] lyfta att-satserna

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.56.5

Partistämman avslag följande motioner:

8.55.1

8.55.2

8.55.3

8.55.4

8.55.5

8.55.6

8.55.7

8.55.8

8.55.9

8.56.1

8.56.2

8.56.3

8.56.4

8.56.6

1.34, 1.35, 1.36: Jämställd familjepolitik

1.34.1 att Centerpartiet verkar för att utöka valfriheten i föräldraförsäkringen så att föräldrar kan fritt välja bort föräldradagar i utbyte mot en högre dagsersättning.

1.35.1 att ytterligare två månader ska öronmärkas för vardera vårdnadshavaren.

1.35.2 att garantidagarna i föräldraförsäkringen tas bort och att 80 procent av dagarna ska tas ut innan barnet har fyllt tre år, samt att de resterande dagarna ska kunna användas tillsbarnet fyllt tolv år.

1.35.3 att det ska vara tillåtet med obegränsat antal dubbeldagar.

1.35.4 att de dagar i föräldraförsäkringen som inte är öronmärkta ska kunna användas av förbarnet andra viktiga vuxna.

1.35.5 att reglerna för SGI förändras, så att de baseras på hur länge föräldern har varit hemma istället för barnets ålder.

1.35.6 att införa en utökad graviditetspeng för samtliga gravida två veckor före beräknat födelsedatum.

1.35.7 att ge Försäkringskassan ett informationsuppdrag riktat till vårdnadshavare om föräldraförsäkringens påverkan på familjeliv, hälsa och livsinkomst.

1.35.8 att i en reform av föräldraförsäkringen det särskilt bör utredas hur tvister i samband med separation ska hanteras.

1.36.1 att Centerpartiet ska verka för att avskaffa flerbarnstillägget.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna pekar på en lång rad faktorer i den ekonomiska familjepolitiken som tillsammans skapar ett antal problem, framförallt ur jämställdhetsperspektiv. Motionärerna lyfter att Centerpartiet måste ta oss an frågor om reserverade dagar i föräldraförsäkringen, antalet lägstånivådagar, obegränsat antal dubbdagar, snabbhetspremien, graviditetspenning, flerbarnstillägg med mera. Allt för att stärka den ekonomiska jämställdheten.

Föräldraförsäkringen är en förmån som finns till för att föräldrar ska kunna kombinera föräldraskap med arbete. Men samtidigt är det för barnets skull som föräldrarna får möjlighet att stanna hemma. Och barnet har rätt till båda sina föräldrar.

Pappors uttag av föräldraledighet ökar men väldigt sakta. Det återstår en lång bit innan vi kan tala om en jämställd fördelning av föräldraledigheten. Samtidigt som det blir mer accepterat med ett jämställt uttag, möts både kvinnor som tar ut mindre ledighet och män som tar ut mer ledighet, allt för ofta av förväning, misstro och misstänksamhet.

Den ojämlika fördelningen av föräldraledigheten leder till negativa konsekvenser för såväl samhället i stort som för enskilda individer. Barnens rätt till båda sina föräldrar begränsas. Män förlorar viktigt umgänge och anknytning med barnen. Kvinnor förlorar i löneutveckling, karriärmöjligheter och livsinkomst. Vid Centerpartiets stämma i Falun 2015, antogs programmet "Liberal feminism – att bestämma själv".

I programmet slog stämman fast att Centerpartiet vill verka för ett liberalt feministiskt samhälle som strävar efter jämställdhet mellan könen, värnar individens frihet och tror på människors förmåga att ta ansvar för sina val. Delar av detta är att arbeta för en jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet och en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.

Centerpartiet vill inte detaljstyra människors privatliv. Våra värderingar är fast förankrade i värderingen att makt bör delegeras underifrån, att människor är bättre än staten på att göra sina livsval. Denna utgångspunkt har varit vägledande när Centerpartiet har ställt sig avvisande till förslag om utökad individualisering av föräldraförsäkringen. För ett frihetligt, liberalt och feministiskt parti är detta alltså utgångspunkten när vi formulerar politiken. När det kommer till föräldraförsäkringen ser partistyrelsen med dagens ögon att dessa värderingar behöver leda oss till nya slutsatser.

De åtgärder som har genomförts har dessvärre visat sig, i princip resultatlösa. Problemen med ojämställd fördelning av föräldraledigheten är ett typexempel på att vi som individer begränsas av omvärldens förväntningar på oss utifrån könstillhörighet. Försäkringskassans analyser visar att den enskilt tydligaste faktor som har haft inverkan på pappors uttag är införandet av de reserverade månaderna i föräldraförsäkringen. Övriga insatser har haft marginell inverkan.

Partistyrelsen anser att Centerpartiet behöver öppna upp för en förutsättningslös diskussion om hur vi kan riva de strukturer som hindrar män från att utnyttja sin föräldraledighet och kvinnor att kombinera ett gott föräldraskap med ett gott arbetsliv.

Partistyrelsen vill se en enkel, modern och tydlig barn- och föräldraförsäkring som tar avstamp i principen om barnets bästa. En sådan försäkring måste vara anpassad till vårt moderna samhälle och arbetsliv, olika familjekonstellationer, och premiera ett mer jämställt uttag av föräldradagar.

Partistyrelsen anser att dagens synnerligen generösa föräldraförsäkring är problematisk ur såväl jämställdhetsperspektiv som i privat- och samhällsekonomisk mening. Till detta ska tilläggas att många drygar ut

sin föräldraledighet genom att vara föräldralediga utan ersättning från försäkringen. Alltför många människor, de flesta kvinnor, är frånvarande från arbetsmarknaden under lång tid och därigenom förlora i såväl löneutveckling som karriärmöjligheter. Konsekvenserna för den ekonomiska levnadsstandarden riskerar att bli livslånga. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv försvinner arbetade timmar vilket i sin tur ger en lägre välfärd. Partistyrelsen anser inte att det är lämpligt att öppna upp för längre frånvaro från arbetsmarknaden och föreslår därför att förslagen om utbytbara dagar och utökad graviditetspenning avslås.

Ersättningen på lägstanivå är idag 180 kronor per dag. Enligt en rapport från Riksdagens utredningstjänst betalades över 70% av föräldrapenningen på lägstanivån ut till kvinnor år 2020. Utredningen om en modern föräldraförsäkring konstaterade i sitt slutbetänkande 2017, att lägstanivådagarna kan jämföras med ett vårdnadsbidrag och innebära liknande inläsningseffekter för dem som inte har etablerat sig på arbetsmarknaden. Partistyrelsen anser att ett avskaffande av lägstanivådagarna bör övervägas och instämmer i förslagens intentioner.

Föräldraförsäkringen har i första hand till syfte att ge utrymme för omvårdnad och anknytning under de första levnadsåren. Fördelningen av uttaget av föräldrapenningen över tid behöver därför ses över. Centerpartiet Partistyrelsen föreslår därför att bifalla i förslaget att 80% av föräldraledigheten ska tas ut innan barnet har fyllt tre år.

Möjligheten för båda föräldrar att vara ledig med föräldrapenning samtidigt (dubbeldagar) är idag begränsad till 30 dagar per förälder. Studier visar att detta varit gynnsamt för jämställdhet, sammanhållning i familjen och även kvinnors hälsa. Partistyrelsen anser mot den bakgrunden att det är rimligt att avskaffa begränsningen av dubbeldagar.

Föräldraförsäkringen måste kunna ta hänsyn till att familjebildningar ser olika ut och att det utöver barnets föräldrar kan finnas ett flertal personer som ingår i familjemiljön. Hur föräldradagarna kan fördelas till andra, för barnet viktiga personer bör därför övervägas.

Möjligheten att vara föräldraledig med skyddad SGI är idag begränsad efter att barnet har fyllt 18 månader. Motionärernas förslag om att basera SGI-skyddet på hur länge föräldern har varit hemma istället för dess ålder, kan vara ett sätt att underlätta för pappor, som i regel tar ut föräldraledigheten i ett senare skede. Partistyrelsen instämmer i förslagets intentioner, men anser samtidigt att man bör ta i akt att syftet med föräldrapenningen är att man ska kunna vara ledig med sitt barn under just de första levnadsåren.

Graviditetspenning kan beviljas från och med 60 dagar innan beräknad förlossning för den som har ett fysiskt ansträngande arbete, eller för den som blivit förbjuden att arbeta av sin arbetsgivare, från och med den dagen när förbudet gäller. Den som inte har rätt till graviditetspenning har rätt att vara föräldraledig från och med 60 dagar innan beräknad förlossning. Sverige har redan idag världens mest generösa föräldraförsäkring och partistyrelsen anser inte att det är motiverat att utöka graviditetspenningen.

Den ojämförbara fördelningen av föräldraledighet och omvårdnaden av barnen påverkar livsinkomsten och därmed den ekonomiska tryggheten när man en gång går i pension. Allt för många är okunniga om sambandet mellan de val man gör idag och den framtida pensionen. Centerpartiet vill därför stärka myndigheternas uppdrag att informera om pensionssystemet och hur olika livsval påverkar den framtida pensionen.

Centerpartiet har föreslagit ett antal reformer för att förhindra att barn hamnar i kläm när föräldrarna separerar. Bland annat har vi lyft att gemensam vårdnad bör vara norm vid separationer, samtidigt som barnets bästa alltid ska vara avgörande. Vi har även föreslagit ett obligatoriskt medlingsförfarande i vårdnadstvister. Partistyrelsen delar motionärernas uppfattning att det måste till reformer för att säkerställa att barnets intressen sätts främst i dessa fall.

Riksrevisionen presenterade 2020 en rapport där man konstaterade att flerbarnstillägget för barn nummer två som infördes 2005, inte har fått den önskade fördelningseffekten och ansåg därför att den delen av tillägget bör avskaffas. Med anledning av denna granskning föreslog Centerpartiet att flerbarnstillägget ska ses över.

Man bör ha respekt för att den ekonomiska familjepolitiken spelar en viktig roll för många familjer med små marginaler. Partistyrelsen delar samtidigt motionärens oro för att summan av dessa bidrag, riskerar att leda till förhöjda trösklar till arbetsmarknaden. Inom ramen för utredningen om bostadsbidrag och underhållsstöd pågår för närvarande en översyn av flerbarnstillägget. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 oktober 2021. Partistyrelsen anser att utredningens slutsatser bör studeras innan ett eventuellt förnyat ställningstagande om flerbarnstillägget och föreslår därför att motionen avslås.

Partistämman beslutade:

att Centerpartiet ska genomföra en översyn av familjepolitiken i syfte att utarbeta en modern, liberal politik för barnens bästa och för jämställda och jämlika villkor för alla föräldrar.

Partistämman beslutade att bifalla följande motioner:

1.35.2 att garantidagarna i föräldraförsäkringen tas bort och att 80 procent av dagarna ska tas ut innan barnet har fyllt tre år, samt att de resterande dagarna ska kunna användas tills barnet fyllt tolv år.

1.35.3 att det ska vara tillåtet med obegränsat antal dubbeldagar.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

1.35.4

1.35.5

1.35.7

1.35.8

Partistämman avslög följande motioner:

1.34.1

1.35.1

1.35.6

1.36.1

1.37: Välfärdsbedrägerier

1.37.1 att Försäkringskassan och Skatteverket samkör sina register alternativt att Försäkringskassan lämnar kontrolluppgifter till Skatteverket.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären uppmärksammar de felaktiga uppgifter som redovisats från ett antal privata tandkliniker och som bland annat lett till felaktiga utbetalningar av statligt tandvårdsstöd och skattebedrägeri.

Problemet med oriktig rapportering till Försäkringskassan har uppmärksamrats på flera plan de senaste åren. Det gäller såväl överutnyttjande som renodlat fusk. Centerpartiet har sedan 2016 drivit på för en ändring av bidragsbrottslagen för att denna även ska inkludera företag och riksdagen beslutade 2019 om förändringar i linje med detta. Dessa trädde i kraft den 1 januari 2020. Förändringarna innebär att lagen även omfattar bidrag, stöd och ersättningar som avser en enskild person, men betalas ut till eller tillgodoräknas någon annan än den enskilde, till exempel ett företag. Samtidigt förändrades lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen så att denna gäller även ovan nämnda fall. Dessutom höjdes maxstraffet för grovt bidragsbrott från fyra till sex års fängelse.

Under 2020 implementerade Försäkringskassan ett nytt IT-system som granskar alla patientbesök i tandvården. Genom systemet kan Försäkringskassan sortera ut besök som anses ha hög risk för missbruk och snabbt kontrollera dessa. I augusti samma år, stängdes sex tandvårdskliniker av från systemet för tandvårdsstöd på grund av misstänkt missbruk av systemen.

Partistyrelsen delar motionärens uppfattning att all form av fusk och missbruk av stödsystem är oacceptabelt. Vad gäller den typ som motionären beskriver konstaterar partistyrelsen samtidigt att lagstiftningen har skärpts samtidigt som statens instrument för att följa upp och kontrollera uppgifter om besök i tandvården har stärkts betydligt. Partistyrelsen ser därför ingen anledning att ytterligare utöka kontrollsystemen i nuläget.

Partistämman avlog följande motioner:

1.37.1

1.38: Bredda kvalificeringen in i det svenska socialförsäkringssystemet

1.38.1 att en bredare översyn av socialförsäkringssystemet genomförs. Målsättningen med reformen ska vara att skilja på vilka socialförsäkringar som enskilda har tillgång till baserat på om de är individer med uppehållstillstånd eller har svenskt medborgarskap, med målet att den förstnämnda gruppen successivt kvalificerar sig in i välfärden.

1.38.2 att ekonomiska bidrag, såsom försörjningsstöd, föräldrapenning, etableringsersättning, barn- och bostadsbidrag som erhålls av individer med uppehållstillstånd görs om för att följa CSN-modellen.

1. 93.3 att svenska medborgare kan erhålla ovan nämnda bidrag men att de då är utformade som idag.

1.38.4 att föräldraförsäkringssystemet för individer med uppehållstillstånd reformeras, där antalet dagar som dessa kan tillgodoräkna sig föräldraförsäkring för ett barn under ett år bör beräknas utifrån barnets ålder. Barnets ålder vid beviljandet av uppehållstillståndet bör subtraheras från det totala antalet tillgängliga dagar som individen kan erhålla ekonomisk ersättning som föräldraledig.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna pekar på utmaningarna som kommer av kombinationen mellan ett omfattande socialförsäkringssystem och en stort mottagande av människor som söker skydd och föreslår med anledning av detta en bred översyn av socialförsäkringssystemet och en avgränsning av vilka förmåner som ska vara förbehållna svenska medborgare.

Centerpartiets politik kombinerar ordning och reda med öppenhet och medmänsklighet. Vi försvarar rätten att söka skydd, rätten att återförenas med sin familj, trygghet för asylsökande och en effektiv väg till integration. Samtidigt ser vi de utmaningar som finns, inte minst i förhållande till socialförsäkringssystemet.

Centerpartiet driver sedan tidigare frågan om att asylsökande som fått uppehållstillstånd ska kvalificera sig in i delar av välfärden. Det ökar drivkrafterna att komma i arbete, sänker kostnaderna och tydliggör att asylrätten handlar om att erbjuda skydd, inte förmåner. Ersättning i transfereringssystem bör därför utgå baserat på inkomst, och därmed inbetald skatt, snarare än dagens framåtblickande mått: sjukpenninggrundande inkomst. Etableringsersättningen bör göras om till ett etableringslån, baserat på samma principer som gäller för CSN-lån, där lånet betalas tillbaka under en längre tid.

Partistyrelsen anser inte att, såsom motionärerna föreslår, socialförsäkringssystemet bör utformas beroende av medborgarskap. En grundläggande princip är att människor som tar del av våra gemensamma trygghetssystem behandlas lika. Socialförsäkringssystemet är konstruerat kring tre försäkringsgrenar, bosättningsbaserade förmåner, arbetsbaserade förmåner samt övriga förmåner. Att knyta socialförsäkringarna till medborgarskap skulle medföra stora svårigheter för människor att etablera sig i Sverige. Kvalificeringen bör istället ske genom arbete såsom Centerpartiet tidigare har föreslagit. Partistyrelsen instämmer dock i motionens intentioner och anser att det finns anledning att göra en bredare översyn kring en modell för kvalificering till välfärden.

Partistämman beslutade:

att en utredning bör se över vilka förutsättningar en modell med kvalificering till välfärden ska baseras på.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

1.38.2

1.38.3

1.38.4

Partistämman avslag följande motioner:

1.38.1

Kultur

8.57, 8.58, 8.59: Kultur tillgänglig för alla

8.57.1 att det ska finnas ett rikt utbud av kulturaktiviteter i närområdet.

8.57.2 att Centerpartiet ska stödja och stimulera kulturskapande i såväl det offentliga som i civilsamhället.

8.57.3 att vi ska öka utbudet inom 'Kultur i vården'.

8.57.4 att uppmuntra nytänkande, såsom exempelvis "Kultur på recept".

8.57.5 att i alla sammanhang uppmärksamma och stödja föreningslivets viktiga roll.

8.58.1 att öka och utveckla utbudet av kultur i vården, för personer inom daglig verksamhet eller på LSS-boenden, för boende på särskilda boenden etc., så att man får tillgång till professionella kulturupplevelser och möjlighet till eget skapande.

8.58.2 att kulturombud ska finnas på vård- och omsorgsboenden och på LSS-boenden.

8.58.3 att ett nationellt kompetenscentrum för kultur och hälsa inrättas, för att samla och sprida erfarenheter från regioner och kommuner samt stödja forskning inom området.

8.58.4 att stödja ett nationellt införande av "Kultur på recept", som exempelvis innebär att personer med ohälsa, via remiss, erbjuds att delta i kulturaktiviteter i grupp, regelbundet under en bestämd period, som ett komplement till eller ersättning för sjukskrivning, arbetsträning eller arbetsåtergång.

8.58.5 att målgruppen personer med funktionsnedsättning och målgruppen äldre boende på olika former av äldreboenden ska vara prioriterade målgrupper för kulturpolitiken och kulturverksamhet såsom barn och ungdom idag är en prioriterad målgrupp för Kulturrådet, många kommuner och regioner m.fl.

8.59.1 att här behövs en möjlighet för vården att ge recept för människans hälsa, tillskriva kultureceptet som vi har med motion/fysiskträning.

8.59.2 att Centerpartiet ska verka för kultur & natur på recept för hälsan som vården ska använda sig för en bättre psykisk hälsa för den enskilde.

8.59.3 att skapa förutsättningar för att människor kan ta till sig kulturens olika uttryck i dess olika former.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna lyfter olika förslag för att göra kulturen tillgänglig för fler och för att utveckla insatser inom kultur och hälsa.

Centerpartiet arbetar för att alla, oavsett bostadsort, bakgrund, funktionsnedsättning eller livssituation ska ha möjligheter att delta i kulturliv som rymmer både professionellt buren kultur och amatörers skapande. Det utgör kärnan av Centerpartiets kulturpolitik. Då är det givet att stötta föreningslivet och de mötesplatser som gör att det kan finnas ett rikt utbud av kulturaktiviteter nära där människor bor, till exempel bidrar folkbildningen och allmänna samlingslokaler till att kultur når ut i hela landet. Även regionernas kulturverksamhet, med länsteatrar och liknande bidrar till att ett brett kulturliv får spridning i samhället. Möjligheten att både ta del av kultur och själv skapa genom digital teknik måste också tas tillvara. Med coronapandemin har fler blivit vana att delta vid

olika typer av digitala arrangemang. Det kan också i ännu högre grad bidra till att tillgängliggöra kulturen för fler. Centerpartiet arbetar för att skapa förutsättningar för alla att få möjlighet att ta till sig en mångfald av kulturella uttryck.

Centerpartiet arbetar också med kultur och hälsa utifrån förslag som utgår ifrån tidigare stämmobeslut. Kulturen och folkbildningen är nycklar till en bättre folkhälsa. När en människa tar steget från passivitet till aktivitet, från stillasittande till rörelse, från ensamhet till social gemenskap då händer något positivt. Det egna skapandet kan ge identitet och mening och därmed medverka till bättre hälsa. Det finns många exempel på hur kulturen på flera håll har varit ett stärkande inslag under coronapandemin med bland annat dans och sång som framförts utanför äldreboenden. Mycket bra verksamhet finns men en förstärkning av kunskaper för de som arbetar inom områdena, ett kulturluft för vård- och omsorgspersonal, skulle ge än mer utbyte över tid. Med kunnig personal kan de kulturaktiviteter som ordnas bli bättre anpassade efter de deltagandes behov. Med möjlighet till kontinuerlig kompetensutveckling kan kunskap förstärkas och engagemang och verksamhet upprätthållas, inom vård och omsorg inklusive verksamheter som LSS och daglig verksamhet.

Även rehabilitering med naturupplevelser är värdefullt. Kultur behöver vara en del i folkhälsoarbetet. Det gynnar främst den enskilda människan men också samhället. Satsningar på kultur inom vård och omsorg bör uppmuntras och stödjas och metoder inom rehabilitering med natur- och kulturupplevelser främjas.

Ett förslag som motionärerna föreslår är att ett nationellt kompetenscentrum för kultur och hälsa inrättas, för att samla och sprida erfarenheter från regioner och kommuner samt stödja forskning inom området.

2018 fick Statens kulturråd ett regeringsuppdrag att genomföra en översyn om det strategiska arbetet med kultur och hälsa i samtliga regioner. Bland Kulturrådets slutsatser är att en eller flera nationella myndigheter eller organisationer får ansvar för kunskapsspridning om arbetsmetoder, modeller och forskning. I Storbritannien etablerades våren 2021 ett nationellt centrum för kultur och hälsa, i form av en ideell organisation.

Partistyrelsen ser positivt på förslaget men anser att det behöver vidareutvecklas. Det behövs i största allmänhet mer systematiska strukturer för verksamhetsutveckling och erfarenhetsutbyte inom vård och omsorg. Den stora utmaningen i vård- och omsorgsverksamheter är ofta inte brist på tillgänglig kunskap i sig, men brist på resurser eller kompetens att göra kunskapen tillgänglig och användbar för medarbetarna i deras arbetsvardag. För att nå ut i verksamheterna med ny kunskap är det viktigt att nya nationella kompetenscentrum etableras inom ramen av befintliga kunskapsstyrningsstrukturer och att strukturerna vidareutvecklas och vässas i samråd med SKR.

Det är en stor fördel om ett kompetenscentrum för kultur och hälsa kan organiseras på ett sätt som möjliggör samarbete och samverkan med både ideella och kommersiella verksamheter inom kultur, hälsa, forskning och utbildning. Det kan till exempel finnas möjligheter för samarbete med aktörer inom området naturupplevelser och hälsa, så kallad grön rehabilitering och omsorg, där Sveriges Lantbruksuniversitet idag är en nod för svensk och nordisk dialog och samverkan.

Partistyrelsen instämmer i motionernas intentioner om kultur och hälsa och många delar av det som föreslås finns det tidigare stämmobeslut kring och drivs redan av partiet. I förlagen kring kultur och natur på recept så instämmer partistyrelsen också i motionernas intentioner, men anser att förslagen är på detaljeringsnivå som gör att beslut bör fattas om sådant inom vården.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.57.1

8.57.2

8.57.3

8.57.4

8.57.5

8.58.1

8.58.2

8.58.3

8.58.4

8.58.5

8.59.1

8.59.2

8.59.3

8.60, 8.61, 8.62, 8.63: Kulturella och kreativa näringar

8.60.1 att Centerpartiet verkar för en samstämmig momssats för kulturföretagen med inriktning på musik.

8.60.2 att det tillsätts en bred utredning för kulturbranschen och dess förutsättningar att verka på likartade villkor.

8.61.1 att det utreds om de upphovsrättsliga systemen, som exempelvis från Stim eller biblioteken, kan ge en annan fördelning av ersättningen så att mindre etablerade artister eller författare osv. gynnas – en variant på startup-bidrag.

8.61.2 att en enkel och sökbar webbplats skapas, som finländska Aurora, där bidrag och stöd samlas, så att personer verksamma inom kultur- och nöjessektorn lättare kan söka dessa. Sökande av kulturstöd ska inte heller behöva redovisa hur man arbetar för att uppfylla de kulturpolitiska målen, det är bidragsgivaren som ska arbeta för att dessa uppnås.

8.61.3 att Kulturrådets bidrag till kulturtidskrifter minskas till tidskrifter som inte betalar ut ersättning till medverkande författare, skribenter och frilansjournalister.

8.61.4 att bibliotek får möjligheter att köpa in en bred palett av kultur för alla målgrupper och att de tekniska behoven för detta analyseras. För sådana arrangemang kan avgift tas ut även om biblioteken självklart ska fortsätta erbjuda utlåning och programverksamhet utan avgift.

8.61.5 att möjliggöra billiga och tillfälliga kontrakt för kulturevenemang, festivaler, fester och klubbar på ännu icke färdigbyggda tomter, t.ex. industriområden som ska bli bostadsområden.

8.62.1 att upphandlingslagstiftningen förändras så att den även ger mindre aktörer som ideella föreningar och civilsamhället möjlighet att delta i upphandlingar när det gäller exempelvis kulturverksamhet.

8.62.2 att upphandlande statliga myndigheter i högre grad tillämpar funktionskrav snarare än detaljkrav, för att möjliggöra ökad innovation och större utrymme för leverantörer att använda sin kreativitet och yrkeskunskap.

8.62.3 att en statlig utredning tillsätts som specificerar och tydliggör de möjligheter som upphandlingsregelverket ger till att reservera kontrakt till civilsamhällets organisationer.

8.62.4 att det inrättas stöd och utbildning för småföretagare inom kultur- och nöjesbranschen, med målet att dessa ska kunna samverka med andra och med samlad kraft delta i upphandlingar. Sådan utbildning ska också vara kopplad till startbidrag.

8.62.5 att påbyggnadsutbildningar om företagande erbjuds på de konstnärliga högskolorna.

8.62.6 att företagsformen enskild firma ytterligare utvecklas mot ökad flexibilitet beträffande administration, skatter och redovisning.

8.62.7 att en enkel och sökbar nationell webbplats skapas, som finländska Aurora, där bidrag och stöd samlas, så att personer verksamma inom kultur- och nöjessektorn lättare kan söka dessa.

8.62.8 att med målet att öka privata investeringar i kultur olika stimulansåtgärder tas fram, exempelvis utifrån de förslag som finns i EU-rapporten "Främja privata investeringar i kultursektorn".

8.62.9 att förenkla för nya aktörer att driva nattliga kulturella evenemang och klubbar utan för stora ekonomiska krav.

8.62.10 att konceptet kulturhubbar i städer och stadsdelar uppmuntras, med tydliga uppdrag, inkluderande jämställdhets- och integrationsperspektiv, och ekonomiska förutsättningar för genomförande. I hubbarna förenas produktionsplatser för kulturskapare, experimentell kultur, innovativa uttryck med publika mötesplatser.

8.62.11 att stötta bibliotekens digitalisering av verksamheten i syfte att nå fler.

8.62.12 att verka för att stärka förutsättningar och förenkla reglerna för kulturaktörer och utövare att etablera och bedriva kulturverksamhet på platser inom städernas kultur- och industriarv, exempelvis i nedlagda industriområden och i tomställda fastigheter inom allmännyttans bestånd.

8.62.13 att skapa förutsättningar och göra det lättare att bedriva kultur och nöjesverksamhet i våra städer. Exempelvis genom att luckra upp bullerregler, tillåta dygnet runt-öppet för skötsamma nattklubbar, kostnadsfritt upplåta s.k. döda ytor/"wasted spaces" på statlig mark till kultursatsningar och klubbverksamhet samt möjliggöra tillfälliga kontrakt för kulturevenemang på ännu icke färdigbyggda tomter, t.ex. industriområden som ska bli bostadsområden.

8.62.14 att generösare och enklare regler för beviljande av alkoholtillstånd införs för att underlätta för småföretagare och branschaktiva att etablera nya verksamheter.

8.62.15 att alkohollagen ändras så att det ska vara möjligt att i samband med hämtmat eller hemkörning också kunna beställa en begränsad mängd alkohol.

8.62.16 att alkohollagen ändras i syfte att förenkla kökskravet och ta bort kravet på lagad mat och att samma regler ska gälla hela landet.

8.63.1 att verka för att acceptansen för buller och bullernivåer från nattelivet och kulturverksamheter höjs och verka nationellt för en förändring i Miljöbalken och en mjukare tolkning av Folkhälsomyndighetens allmänna råd om buller inomhus.

8.63.2 att möjliggöra för billiga och tillfälliga kontrakt för kulturevenemang, festivaler, fester och klubbar på ännu icke färdigbyggda tomter, t.ex. industriområden som ska bli bostadsområden.

8.63.3 att införa generösare och enklare regler för alkoholtillstånd.

8.63.4 att se över möjligheten att förenkla kökskravet och ta bort kravet på lagad mat.

Partistyrelsens yttrande:

Motionärerna framför en bred uppsättning av förslag för att skapa bättre villkor för kulturella och kreativa näringar och att göra kulturen tillgänglig för fler. Två av motionerna har delvis överlappande att-satser och de besvaras inom ramen för en av dessa motioner. Den sista av motionerna innehåller delar som är lokala och som har besvarats av distriktet, de berörs därför inte i detta svar.

Centerpartiet har länge arbetat för bättre villkor för företagare vilket inkluderar de kulturella och kreativa näringarna. Vi verkar också sedan tidigare för en översyn av momsens inom bland annat kulturområdet. En av de frågorna vi tidigare har beslutat kring är ett avskaffande av den så kallade dansbandsmomsen då momsens är högre om ett band spelar för en dansande publik än för en sittande publik. I en sådan bred översyn skulle också en fråga om momssatsen för företagare inom musik rymmas.

Centerpartiet har också under senare tid uttryckt att det finns behov av en utredning av delar av kulturpolitiken. Frågan om likartade villkor för kulturbranschen har också varit uppe på tidigare partistämmor, bland annat kring frågan om införande av någon form av produktionsincitament för film i Sverige, vilket redan finns i de flesta andra länderna i Europa och som ger Sverige en konkurrensnackdel. Till detta har nu kommit coronapandemin som har slagit hårt mot stora delar av de kulturella näringarna och många aktörer som tidigare har klarat sig utan offentligt stöd har haft behov av sådant för att kunna finnas kvar i någon form även när pandemin har lättat. Därför finns nu ytterligare anledningar att se över frågor kring hur vi får ett rikt kulturliv framöver, vilket också kan omfatta hur man kan underlätta drivandet av klubbar till exempel. Även upphovsrättsrätten och dess system är viktiga för kulturbranschen, men flera av dessa bygger på uppgörelser inom branscherna och de bör inte politiken ha synpunkter på.

För att underlätta för kulturarbetare att vara företagare driver sedan tidigare också Centerpartiet att det ska erbjudas utbildning i entreprenörskap på de konstnärliga högskolorna och folkhögskolorna.

Det behöver finnas bättre möjligheter att få betalt som kulturarbetare. Det är då generellt rimligt att ställa krav på att exempelvis konstnärer får visningsersättning för att ge statligt stöd till museer eller konsthallar där konstnärernas verk ställs ut. Det är en fråga som Centerpartiet har drivit under en längre tid. I linje med detta finns en rimlighet i att minska bidrag till kulturtidskrifter som inte betalar ut ersättning till medverkande skribenter, vilket en motionär föreslår. Det är dock inte helt givet att det alltid är det bästa eftersom det finns kulturtidskrifter som startat av skribenter själva för att få en plattform att nå ut med egna texter. Det finns en komplexitet i detta.

Det finns bidrag att söka från många olika håll för kulturskapare och det kan vara svårt att hitta vilka passande stöd som finns att söka och kunna få överblick över bland annat ansökningstider. Därför har Centerpartiet sedan tidigare tagit fram förslag för ett samlat ställe att söka sådan information i linje med vad som föreslås av en motionär. Centerpartiet arbetar också för kulturens frihet och det som kallas för armlängds avstånd till kulturen och delar därmed också uppfattningen att det är bidragsgivarens uppgift att se till att målen med kulturstödet uppfylls och att den sökande inte ska behöva fylla i checklistor för kulturpolitisk måluppfyllnad.

Att stå upp för kulturens frihet är grundläggande värdering för Centerpartiet. Kulturen blir friare om det finns flera finansieringskällor. Att finna fler sätt att öka privata investeringar i kulturlivet är därmed något som Centerpartiet arbetar med. Att hämta inspiration från olika håll, som exempelvis EU-rapporten "Främja privata investeringar i kulturen" som föreslås i en att-sats är därmed helt i linje med Centerpartiets politik.

Motionärer föreslår i en att-sats att ett koncept med kulturhubbar i städer uppmuntras, med bland annat tydliga uppdrag, inkluderande jämställdhets- och integrationsperspektiv. Centerpartiet har sedan tidigare förslag på införande av kulturföretagarlotsar vid regionala resurscentra för att underlätta för kulturföretagare. Dessa föreslagna kulturhubbar har ett bredare anslag vilket kan vara positivt, men det finns också i förslaget en grad av styrning med tydliga uppdrag inkluderande jämställdhet och integration som kan riskera att politiken kommer för nära kulturutövandet.

Det är allmänt känt och belagt att små företag har svårare än större företag att delta i offentliga upphandlingar. Detta beror dels på hur själva upphandlingen formuleras där storskaliga kontrakt blir en hög tröskel för deltagande. Dels på att kunskap och kännedom kring offentlig upphandling är lägre i mindre organisationer jämfört med större.

Det finns i lagstiftningen ingen begränsning kring vilka organisationer som kan delta i en upphandling. Upphandlingslagstiftningen innehåller inga bestämmelser som reglerar vilken bolagsform en leverantör ska ha för att kunna delta i en offentlig upphandling. Privatpersoner har också möjlighet att delta. Partistyrelsen ser därför inget behov av förändrad lagstiftning enligt vad motionären föreslår. Däremot är det givetvis viktigt, som motionären anför, att fortsätta underlätta för mindre företag och de aktuella näringarna att delta liksom att stärka innovationsupphandling, att upphandla funktion istället för att fråga efter det som redan är känt. Detta är något Centerpartiet redan driver och på stämman 2019 fattades beslut om att Centerpartiet ska verka för att småföretagssäkra offentlig upphandling genom att krav ställs på att mindre omfattande upphandlingar utformas så att även småföretag kan delta. Partistyrelsen anser inte att en utredning ska tillsättas som undersöker möjligheten att reservera kontrakt. Vare sig för näringslivet eller civilsamhället. I grunden handlar det om att den som upphandlar inte får diskriminera. Därtill har vi som medlemmar inom EU förbundit oss till att alla företag inom EU ska tävla om kontrakt på lika villkor.

Staten ansvarar, via Upphandlingsmyndigheten, för att utbilda de organisationer som upphandlar. Bland annat finns utbildningar som specifikt riktar in sig på hur småföretag enklare ska kunna delta. Sveriges Kommuner och Regioner anordnar en bred mängd utbildningar med inriktning mot de företag som deltar eller vill delta i en upphandling. Dock är inte dessa branschspecifika. Utöver dessa finns en bred mängd privata utbildningsanordnare som specialiserat sig på att erbjuda utbildningar med inriktning mot olika branscher.

Partistyrelsen instämmer i den problematik som generellt finns för de små företagen i upphandlingsprocesser. Det är tyvärr så att upphandlaren inte alltid har kompetens att bedöma den kreativa tjänst man upphandlar och därför riskerar att bara gå på pris. Offentliga upphandlingar får då en både pris- och kvalitetspressande effekt på kreativa näringar. Här ser partistyrelsen att staten har en viktig roll i, framförallt via Upphandlingsmyndigheten, att fortsätta arbetet med att stärka kompetensen hos upphandlare. Partistyrelsen anser inte att staten bör ansvara för att utbilda företagen. De företag som så önskar kan delta i någon av de utbildningar som finns hos Upphandlingsmyndigheten, eller exempelvis SKR.

En motionär efterfrågar enklare regelverk för enskilda näringsidkare. På partistämman 2017 fattade Centerpartiet beslut om att införa en ny företagsform, ingångsföretag, i syfte att förenkla för de allra minsta företagen. I denna

typ av företag ska ingen moms behöva bokföras, inga egenavgifter betalas och ingen preliminärskatt beräknas. Det enda som ingångsföretagaren behöver hålla koll på är sin försäljning. Detta skulle innebära en substantiell förenkling för de allra minsta företagen. Därutöver fortsätter Centerpartiet att arbeta för att förenkla för de enskilda näringsidkarna. Partistyrelsen instämmer med motionären.

I ett par motioner berörs biblioteken och dess möjligheter att nå fler människor med ordinarie verksamhet genom digitalisering samt att nå fler genom att också erbjuda bredare kulturverksamhet som också kan vara avgiftsbelagd. Digitalisering är en viktig fråga inom Centerpartiets kulturpolitik eftersom den dels skapar nya möjligheter att själv som individ kunna skapa kultur och kunna nå ut med den, dels för att kunna ta del av kultur som genom museer eller bibliotek. Det är alltså viktigt för Centerpartiet att stötta bibliotekens digitalisering. Biblioteken är en av de kulturverksamheter som finns i alla kommuner och som på så sätt kan erbjuda kultur i hela landet. På många håll finns också exempelvis utställningar integrerade i bibliotekens lokaler och det arrangeras olika kulturevenemang. Hur detta ska hanteras löses bäst utifrån de lokala förutsättningarna. I vissa fall kanske det är bättre att finna samarbeten med exempelvis lokala kulturföreningar som ordnar arrangemang än att biblioteken själva erbjuder det. I bibliotekslagen är det tillgången till litteratur kostnadsfritt som är reglerat.

Några motionsförslag handlar om möjligheten att förenkla möjligheten att bedriva kultur- och nöjesverksamheter i våra städer, som på olika sätt underlätta möjligheten att få använda exempelvis nedlagda industriområden. Detta är förslag som partistämman sedan tidigare har beslutat om. Att möjliggöra tillfälliga kontrakt är säkert positivt och avgörs bäst lokalt. När det gäller bullerregler så bör man ha större acceptans om den verksamhet som låter funnits på plats före de närboende som kan ha synpunkter på ljudnivån. Det kan dock vara nödvändigt att pröva från fall till fall.

Ett rikt ute- och nattliv är en naturlig del av storstadens utbud. Det ska vara enkelt för krögare och entreprenörer att starta upp en verksamhet i linje med de regler, lagstiftning och föreskrifter som gäller. På detta område har mycket hänt på några decennier och idag kan den som tar en promenad genom en storstad en vacker majkväll se ett stort utbud av lokaler med utskänkningstillstånd. Partistyrelsen anser att både allmänhet, krögare och andra näringsidkare klarar av att hantera en något mer liberal alkohollagstiftning. I sak så efterlyser Centerpartiet att handläggande myndigheter när det gäller tillståndsansökningar ser över sina rutiner så att det blir enklare att få till tillstånd prövat även om ens hemspråk inte är svenska. Just språkförbistring upplevs idag som den största barriären för att få serveringstillstånd, något som leder till ineffektivitet hos myndigheten och osäkerhet hos entreprenören.

När det gäller att underlätta för utskänkning på udda platser i stadsmiljö - vad motionären refererar till som "döda ytor" eller "wasted spaces" - finns redan idag ett flertal exempel på att detta är möjligt. Ett exempel är nattklubbserverksamhet, till exempel Trädgården under Skanstullsbron i Stockholm, eller för all del trappan på F12 vid Riksdagshuset. Vår bedömning är att tillståndsmyndigheterna i de allra flesta fall ser möjlighet istället för problem när det gäller utskänkning.

I samband med pandemin har en del kommuner - i samråd med restaurangbranschen - velat göra det möjligt att för restaurangen att få leverera både mat och alkoholhaltig dryck till kunden. Idag har en restaurang som ansöker om cateringtillstånd möjlighet att leverera hem både mat och alkoholhaltiga drycker. En restaurang som *inte* har cateringtillstånd har inte denna möjlighet, eftersom alkohollagen är tydlig med att det krävs uppsyn över kunden i de fall man serverar alkohol och cateringpersonal ska därför vara på plats så länge den alkohol som beställdes av gästen konsumeras. Centerpartiet menar att denna lagstiftning är föråldrad. Idag konsumeras en allt större del av mat från restaurang i hemmiljö och detta är en trend som bara kommer att växa sig starkare. Att ge restaurangen möjlighet att som en del av matupplevelsen kunna leverera dryck som passar till måltiden vore en service till kund och ett sätt att stärka restaurangnäringen. Vi vill därför se över den nuvarande alkohollagstiftningen i detta avseende, fullt medveten om att det inte får ske på ett sätt som hotar folkhälsan och som inte heller äventyrar detaljhandelsmonopolet. En ansvarig alkoholservering och ett detaljhandelsmonopol är grundbultar i den svenska alkoholpolitiken.

När det gäller kravet på att servera lagad mat i samband med alkoholförsäljning anser partistyrelsen, precis som motionären, att det kan finnas skäl att göra en översyn över det så kallade kökskravet. Att mat och dryck går hand i hand är en självklarhet i de flesta fall, men det kan finnas exempel på verksamheter där det ställer till problem. Därför instämmer partistyrelsen i intentionerna om en översyn av kökskravet i syfte att förenkla utskänkning, men då i särskilda fall.

Motionärerna har många förslag för bättre och mer rättvisa villkor för det fria kulturlivet och de kulturella och kreativa näringarna som handlar om allt från regelförenklingar till översyn av skattesatser. Partistyrelsen menar att Centerpartiet bör göra ytterligare insatser inom dessa områden.

Partistämman beslutade:

att Centerpartiet verkar för bättre och mer rättvisa villkor för det fria kulturlivet och de kulturella och kreativa näringarna.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.60.1

8.60.2

8.61.1

8.61.2

8.61.3

8.61.4

8.61.5

8.62.1

8.62.2

8.62.5

8.62.6

8.62.7

8.62.8

8.62.9

8.62.11

8.62.12

8.62.13

8.62.14

8.62.15

8.62.16

8.63.1

8.63.2

8.63.3

8.63.4

Partistämman avslag följande motioner:

8.62.3

8.62.4

8.62.10

8.64: Kulturen och marknaden

8.64.1 att Centerpartiet ska ha som mål att politiken i så hög grad som möjligt ska hålla sig undan från kulturområdet, såväl politiskt som ekonomiskt.

8.64.2 att Centerpartiet ställer sig bakom att "På sikt bör kulturmarknaden bära sina egna kostnader, likt alla andra marknader".

Partistyrelsens yttrande:

Motionären lyfter frågan om politikens förhållande till kulturen, både ur ett politiskt och ekonomiskt perspektiv och menar att politiken ska hålla sig undan från kulturen. Motionären lyfter också hur offentliga bidrag påverkar vilken konst som ska prioriteras och den inverkan det har på kulturens frihet. Kulturen har finansiering från olika håll.

En del finansieras av oss som privatpersoner via exempelvis biljettinköp, annat av företag genom exempelvis sponsring och delar av det offentliga genom kommuner, regioner och staten.

Centerpartiet arbetar för att alla, oavsett bostadsort, bakgrund, funktionsnedsättning eller livssituation ska ha möjligheter att delta i kulturliv som rymmer både professionellt buren kultur och amatörers skapande. Det utgör kärnan av Centerpartiets kulturpolitik.

För att uppnå detta behövs insatser från många håll. Delar av dessa blomstrar i vanliga fall helt på kommersiella grunder, som evenemangsnäringsen till exempel. Den kultur som folkbildningen och kulturföreningar arrangerar över hela landet bygger i hög grad på ideella insatser, men även visst finansiellt stöd från offentligt håll. Bevarandet av kulturarvet genom bland annat museer finansieras till viss del av biljettintäkter men förutsätter i hög grad offentlig finansiering.

När kulturen är offentligt finansierad så medföljer en styrning. Kulturpolitiken är alltid i någon mån instrumentell. Centerpartiet vill styra mot ett brett och pluralistiskt kulturliv tillgänglighet för alla, men inte vilka uttryck kulturen sedan tar. Vi vill bidra till goda förutsättningar för en mångfald av både kulturformer och perspektiv. Kulturens frihet handlar i grunden om yttrandefrihet. Denna yttrandefrihet vill vi värna.

När stöd ges till olika verksamheter bidrar det till förutsättningar för kulturutövande och konsumtion inom det området. Även om styrningen genom bidragen inte handlar om innehållet så påverkas utbudet på detta sätt. Därför är det viktigt att ofta ompröva stöd så att det kan bli en större variation av verksamheter som får dessa förbättrade förutsättningar att verka. Vi vill också undvika riktade bidrag till exempelvis föreningslivet eftersom de minskar såväl friheten som kreativiteten.

Kulturen blir friare om den står på fler ben. Offentlig finansiering behövs i många fall och kan och bör ofta inte ersättas. Men vi vill samtidigt förbättra möjligheterna till privat finansiering. Vi har sedan tidigare förslag kring att bland annat underlätta kultursponsring, sänka dansbandsmomsen, införa avdragsrätt för företag vid förstahandsinköp av konst, införa produktionsincitament för filminspelningar i landet med mera. Det finns behov att ytterligare förslag till åtgärder på detta område som kan bidra till en bredare finansiering av kulturen.

Partistyrelsen ser stora fördelar med att politiken håller en armslängds avstånd till kulturen, men ser också att offentligt stöd kommer att behövas även framöver för att alla oavsett bostadsort, bakgrund, funktionsnedsättning eller livssituation ska ha möjligheter att delta i ett brett och fritt kulturliv. Kulturen är i vissa delar en marknad som andra och som klarar sig utmärkt på kommersiella grunder, men i andra delar så finns stora samhällsvärden som behöver offentligt stöd för att upprätthållas. Partistyrelsens uppfattning är därmed att det kommer att behövas offentligt kulturstöd även framöver.

Partistämman avslag följande motioner:

8.64.1

8.64.2

8.65: Statligt stöd till de svenska världsarven

8.65.1 att staten ska bidra till medfinansiering av de svenska världsarvens verksamhet och utveckling.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären lyfter att ett världsarv är en unik kultur- eller naturhistorisk miljö som vittnar om historien. År 1972 tillkom tillkom Unescokonventionen om skydd för världens kultur- och naturarv för att skydda de mest värdefulla miljöerna mot förfall eller förstöring. I Sverige finns 15 världsarv. Riksantikvarieämbetet och Naturvårdsverket har uppdraget från regeringen att hantera världsarvsfrågan och har bland annat uppgiften att följa utvecklingen i världsarvsområdena. Länsstyrelserna i de län där världsarven finns har också ansvar för att ha uppsikt över världsarven. Motionären föreslår att staten ska bidra till medfinansiering av de svenska världsarvens verksamhet och utveckling.

Centerpartiet värnar dessa unika kultur- och naturhistoriska kulturmiljöer. De finns på flera olika platser över landet och är också ett nationellt intresse. Ansvaret för arbetet med världsarven ligger lokalt, regionalt och nationellt. Ägare och förvaltare av världsarven kan vara både privata och offentliga och arbetet med världsarven finansieras av privata, kommunala, regionala och statliga medel. Det finns statliga öronmärkta medel som går till världsarven som är naturarv, men inga öronmärkta anslag för världsarv som är kulturarv. Däremot så finns andra bidrag inom kulturarv som är möjliga att söka för bland annat ideella organisationer som arbetar för att bidra till människors möjlighet att uppleva kulturmiljöer. Centerpartiet bevakar också kontinuerligt hur statens stöd till ideellt kulturarvsarbete utvecklas. Det finns också möjlighet att finansiera lokalt och regionalt världsarvsarbete genom kultursamverkansmodellen. Centerpartiet prioriterar också stöd till kultursamverkansmodellen.

Partistyrelsen instämmer i motionens intentioner då Centerpartiet redan driver frågor kring statlig finansiering som kan ge större statlig medfinansiering också till de svenska världsarvens verksamhet och utveckling, men ser också att det därtill bör finnas möjlighet till ytterligare samverkan mellan statliga, regionala och lokala insatser för världsarven.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.65.1

8.66: Metalldetektorer

8.66.1 att Centerpartiet jobbar för ett enklare regelverk för användande av metalldetektorer.

Partistyrelsens yttrande:

Motionen handlar om att förenkla regelverket för användningen av metalldetektorer. Motionären framhåller att det inte ens är tillåtet att använda en metalldetektor på sin egen fastighet och att det finns en skevhet i att man får äga en metalldetektor men måste söka tillstånd för att få använda den.

Idag krävs tillstånd från länsstyrelsen, samt markägarens godkännande, för att få använda en metalldetektor. Lagstiftningen syftar främst till att skydda fornlämningar men kan även ha betydelse i fråga om hittegods och markägares rättigheter. Tillståndet innebär att man får använda metalldetektorn under viss tid, på viss angiven plats och för särskilt angivet ändamål. Länsstyrelsen ger inte tillstånd i områden i anslutning till fornlämningar.

Det svenska kulturarvet är en angelägenhet för oss alla. Centerpartiet har en lång tradition av att värna kulturarvet och har till exempel arbetat för att säkra statens stöd till det kyrkliga kulturarvet och värnat det rörliga kulturarvet som bland annat inbegriper veteranbilar och museijärnvägar. Detta engagemang hör också samman med insikten att även kulturmiljöer och kulturarv kan behöva anpassas efter dagens behov. Kulturskyddade byggnader oavsett om de ägs av det offentliga eller är privatägda kan till exempel behöva tillgänglighetsanpassas, men då med hänsyn till kulturarvet.

Partistyrelsen anser att skydd av kulturarv, inklusive fornlämningar, inte ska innebära mer tillstånd än vad som krävs för att uppnå detta skydd. Metallsökare kan också komma till användning om man exempelvis har tappat något metallföremål som nycklar, smycken och liknande. För att möjliggöra ett sådant användande utan att riskera skyddet av kulturarvet skulle ett licenssystem kunna vara en möjlig väg. I en licens skulle då exempelvis kunna finnas en rapporteringsskyldighet om någon fornlämning hittas. Då skulle inte ett tillstånd behöva sökas för varje tillfälle och plats. Partistyrelsen menar därför att införandet av ett licenssystem för användande av metalldetektorer bör utredas.

Partistämman beslutade:

att införande av ett licenssystem för användande av metalldetektorer bör utredas.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.66.1

8.67: Idrottsfinansiering

8.67.1 att Centerpartiet driver frågan att staten skall utreda fördelningsmodeller för hur staten skall finansierar svensk idrott.

8.67.2 att Centerpartiet verkar för statens finansiering av svensk idrott sker via myndighet avskild från Riksidrottsförbundet.

8.67.3. att Centerpartiet medverkar till att Riksidrottsförbundet och dess specialidrottsförbund får lov att utvecklas till den intresseorganisation som behövs för att främja svensk idrott.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären lyfter att Riksidrottsförbundet både har rollen som intresseorganisation och samtidigt har ansvaret att fördela statens stöd till idrotten. Riksdagens kulturutskott gjorde 2017 en utvärdering av statens idrottspolitiska mål med inriktning på barn- och ungdomsidrotten. Det konstaterades där att regeringen inte säkerställt att idrottsanslagen fördelats utifrån fastställda mål och syften. En slutsats var att det behövs en översyn av statens stöd till idrotten, för att tydliggöra utformningen av statens anslag för att göra resultaten mer klara.

Centerpartiet anser att modellen med att idrotten själva ansvarar för sin verksamhet utan en politisk detaljstyrning har fungerat bra. Under Coronatiden har RF varit en mycket viktig part för staten när stöd ska fördelas. RF är själv medvetna om att folkrörelseidrotten måste förnya sig själv genom att bli mer individanpassad och erbjuda alternativ till tidig specialisering, konkurrenslogik och ensidig inriktning på resultat. Denna insikt har mynnat ut i deras framtagna "Strategi 2025".

Partistyrelsen anser att dagens modell med att Riksidrottsförbundet fördelar bidrag ska bibehållas, men att en översyn av utformning och styrning av statens anslag behöver göras. Partistyrelsen har utifrån det tagit fram en ny att-sats och instämmer då i intentionen i motionärens att-sats som också berör utredning av statens stöd till idrotten. Partistyrelsen menar också att RF redan idag kan utvecklas som de vill som intresseorganisation och också gör det.

Partistämman beslutade:

att utformningen av statens idrottsanslag bör ses över för att göra resultaten mer klara beträffande tillgänglighet till idrott för barn och ungdomar ur bland annat jämställdhets, jämlikhets- och funktionsnedsättningsperspektiv.

att utformningen av statens idrottsanslag och relevant lagstiftning bör ses över för att säkerställa att aktiviteter som varken faller inom Riksidrottsförbundets definition eller inom kulturbegreppet också ska få lämpligt ekonomiskt och juridiskt stöd för sina utövare.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.67.1

Partistämman avslog följande motioner:

8.67.2

8.67.3

8.68: Public Service

8.68.1 att man skall skapa en definition för Public Services uppdrag som skall bygga på samhällsnytta, vetenskap och oberoende och främja demokrati och folkbildning.

8.68.2 att kritik mot hur väl Public Service klarar sitt uppdrag inte skall leda till att Public Service stryps eller läggs ned.

8.68.3 att Public Service kan innehålla underhållning som en del av sitt utbud i den mån underhållningen inte är huvudsyftet utan den används för att öka antalet personer som tar del av den samhällsviktiga diskussionen eller då den utgör en typ av kulturinslag som andra medier inte tillhandahåller.

8.68.4 att det genom minskat utbud av underhållning skall bli ökat utrymme för satsningar på samhällsnyttiga inslag.

Partistyrelsens yttrande:

Motionären lyfter den samhällsnytta som public service har och menar att public service bör fokusera sitt uppdrag på de funktioner som är viktiga för samhället. Public service är tv och radio i allmänhetens tjänst. Den är politiskt och kommersiellt oberoende och är avgiftsfinansierad. Centerpartiet anser att public service ska vara såväl politiskt som kommersiellt oberoende. All politisk styrning minskar friheten och därmed trovärdigheten.

Oberoendet behövs för att du som mottagare ska kunna känna dig trygg i att enskilda politiska åsikter inte styr innehållet. Detta ska inte blandas ihop med att det finns ett sändningstillstånd med uppdrag som exempelvis att public service ska spegla hela landet. Vilka program som sänds och vad de innehåller ska dock inte politiken lägga sig i.

Public service behöver ha ett brett innehåll för att vara relevant för många. Det skulle vara väldigt olyckligt att smalna av uppdraget och riskera att public service blir en smal kanal för några få. Den kultur och underhållning som public service-bolagen producerar och förmedlar ger en bred bild av vårt samhälle, att public service har ett brett uppdrag är därför en förutsättning för att också fortsättningsvis vara relevant i vårt samhälle och i det snabbt rörliga medielandskapet.

Vi har som samhälle i sin helhet en stor nytta av ett public service som speglar hela landet,

inte bara geografiskt utan även bland annat minoriteter i vårt land. Det ger en bredd av perspektiv och en ökad förståelse för hur samhället fungerar. Den bredden ger också en igenkänning och gör att fler kan hitta till public service vid exempelvis en kris då det är extra viktigt att kunna söka sig till en tillförlitlig källa.

Public service är en demokratisk nytthet och finansieras också därför solidariskt genom public service-avgiften. Ingen stängs heller ute. Man möts inte av en betalvägg och man behöver inte registrera sina personuppgifter för att kunna ta del av programmen.

Motionären föreslår att man ska skapa en definition för public services uppdrag som ska bygga på samhällsnytta, vetenskap och oberoende och främja demokrati och folkbildning. Uppdraget beslutas i sändningstillståndet, och inriktningen överensstämmer i hög grad med uppdraget i det befintliga sändningstillståndet. Utifrån detta så instämmer partistyrelsen i motionens intention.

Motionären föreslår också att kritik mot hur väl public service klarar sitt uppdrag inte ska leda till att public service stryps eller läggs ned. Partistyrelsen vill framhålla att det givetvis står var och fritt att rikta kritik mot hur väl public service klarar sitt uppdrag, det som är centralt för Centerpartiet är att public service ska vara kommersiellt och politiskt oberoende och då är det politiken som måste hålla avstånd och inte lägga sig i vilka program som sänds eller deras innehåll. Motionären föreslår även att det genom ett minskat utbud av underhållning ska bli ett ökat utrymme för samhällsnyttiga inslag. Partistyrelsen anser att det är viktigt att det finns utrymme för satsningar på samhällsnyttiga inslag, däremot är det svårt att precist definiera vad som är samhällsnyttigt. Public service har också långa tillståndsp perioder för att garantera oberoendet. Motionärens förslag om att public service kan innehålla underhållning om det används för att öka antalet personer som tar del av den samhällsviktiga diskussionen eller utgör kultur som andra medier inte sänder, är inte det perspektiv som partistyrelsen utgår ifrån. Utgångspunkten är istället att public service bör ha ett brett utbud som många finner angeläget och väljer att ta del av.

Partistämman instämde i intentionerna i följande motioner:

8.68.1

Partistämman avslög följande motioner:

8.68.2

8.68.3

8.68.4